دیاری مه‌هاباد

(په‌ندی پێشینیان)

له‌ هه‌لبه‌سته‌ پرمه‌ به‌سته‌ کانی :

مه‌لا غه‌فوری حافزی مه‌هابادی

له‌ ژێر چاوه‌ دێری :

ماموستا هه‌ژار دا

مه‌هابادی دیار

له‌ هه‌لبه‌سته‌

پڕمه‌به‌سته‌کانی مه‌لاغه‌فوری حافزی

له‌ ژێر چاوه‌دێری :

مامۆستا هه‌ژاردا

چاپه‌مه‌نی
سه‌یدیان مه‌هاباد

کۆکراوه‌ی : ر. رزه‌ش ئه‌حمه‌دی

وا بە کوێرە. ئەخوام دەوێ ئەم شاعیرە بێچارەیان هیچ
نەبێ هێندەی دەست کەوێ، شیعرەکانی خۆی پێ چاپ
بکات، کە ئەوە هەر ئاوا بێ بەش نەبێ. هەژار

۶۲/۸/۱۱

شناسنامەی کتاب

نام کتاب: دیاری مهاباد

نام نویسنده. ملا غفور

نام انتشارات: سیدیان

چاپ از: چاپخانه

تاریخ انتشار: فروردین ۶۳

نوبت چاپ کتاب. اوّل

تیراژ: ۴۰۰۰ جلد

پیشـــــــەکـــی

کومەڵێك لە شێعرەکانی مامۆستا مەلا غەفوری مەهابادیم
بەر چاو کەوت کە هێنابوی من لە بارەی چۆنیەتی تـەرزو
ماناوە بیرو بروای خۆم دەربـرم ٠

ڕەنگە ئەگەر پێشی هەڵ بلێم خوێندەواران لایان وابـێ
رو بینیم بە خەرج داوە ، ئەگەر وا بیر بکەنەوە لێم رونـە
زۆر بێ ئینســافــن ٠

مەلا غەفور هۆنەریکی بە هونەرو دەست ڕەنگینە ئەگەر
ماڵی دونیای نەبوە پێشم وا نیە قەت بی‌بێ ماڵم هەقە لـە
شاعیری و دەم پاراوی چەندی دڵ حەزکا ڕەنگینە لـە تەرازوی
هەڵ سەنگانی وێژەوانی تا بێژی قورس و سەنگینە حەوجـە
نیە دانە دانەی شێعرەکانی شی کەمەوە و خوێنەرانـــــی
شارەزاکەم هەر کەسێ بە وردی و زانایی .وەیان خوێنـــێ
وباشیان سەرە ودەر لێ دەرکا دەزانی من بە دڵ دەڵێم
وراست دەکەم کە مەلا غەفور ئێستا کە ئەستێرێکە لە ئاسمانی
کوردەواری و لە لای من تیشك داوێژی و هێندێك لایـا ن
وایە کوێرە لە خوام دەوێ ئەم شاعیرە بێچارەمان هیچ نەبـێ
هێندەی دەست کەوێ ٠ شیعرەکانی خۆی بێ چاپ کـات
کە لە بەهرەی بێ بەش نەبیـن ٠

هـــــــــەژار

١١/ ٨/ ٦٢ کـــــــــرج

به نێوی خوای مەزن کە یارمەتی دام

ئەو بەرهەمە جوانە کۆبکەمەوە

کەندو کڵۆی رێگای ژیان ئەوەندە زۆرە کە ئینسان هەر چەند لە مەزرای چۆڵ و چەتون و سامناك و بێ دەرەتانی چەرمەسەری رەهەندە بو بێ هێشتا هەست بەوەی دەکا چوار چێوەیەکی پۆلایین رەگ و لەش و ئەندامیان لە نێو خۆ گرتووە و ئەشکەنجە و ئازاری ئەدەن ٠

ژیان ئەو قۆناغە بێ بەقایە لە نێوان دوو نەبونی نادیارا مەیدانێکی پان و بەرینە بۆ هەڵ سەنگاندن و تاقی کردنەوەی ئینسان تا بەڵکو بتوانێ بەر هەڵستی نەزانی و دڵرەقی راست بێ تەوە و پڕ بە دەمی بۆ رزگاری ئینسان لە دەست ئینسان هاوار بکا و قەڵای زۆرداران تێك بروخێنی و دونیای برایەتی و خۆشەویستی بەدی بێنێ ٠

چ خۆشە ئەوکاتەی ئینسان بۆ وەی بژی و خوێن لە رەگ و ئەندامی لەشی دا بە زەبری خوشەویستی بەرەی ئادەمیزاد پل بداو ئاسەواری گورگە بە رواڵەت بەستەزمانەکان نەمێنێ و ئینسانە ئازادەکان بتوانن لە سروشت و دەست کردی خوداوەندی بۆ پێشکەوتن و خزمەت بە یەکتر کەڵك وەرگرن یەکەم جار نی‌یە مەلا غەفوری (حافز) ئەناسم و ناشمەوێ بەو قسانە ئەدیبێك بە عەزیزانی ئەدەب پەروەر بناسێنم ، چونکی

ئەوەی راستیە قەڵەمێك كە لە پێناوی برس و ترسا لــە رێ هەتڵە نەبوبێ رێی هەڵەرۆیی ناگرێتە بەرو زۆر بە ئاســانــی جێ ی خۆی ئەكاتەوە و هەوڵ ئەدا لە دەردەكان بدوێ ئەو دەردانەی ساڵە های ساڵ لە گەڵمان بوون و خاوەن بیــرو بروایەكان ناسیویانن و بۆ لە ناو بردنی ئەوێش و زامانــەی ژیات تێكۆشاون و تەنانەت ئەگەر تێ گیراوی یەكیان لە ژیــانــی دا بەدی هاتووە هەوڵیان داوە بە شێوەی پەند و مەتــەڵ بۆ بەرەی دوای خۆیان بیهێڵنەوە تا ئەو گرێ پوچكــە یـــا هەڵەیە رۆژگارێكی سەر لە نوێ دویاتە نەبێتەوە و دەرســـی لێ وەرگرن بەلام كوا ئەوروٚ وایە ؟

خەم و دەردی ژیان ئەوكات بە راستی و دروستــــی دێتە سەر كاغەز و قەڵەم ئەتوانێ لاپەرەكان بە دركاندنی ئەو دەردانە بنەخشێنــێ كە نوسەر یا شاعیر وەك هەمو خەڵكــی لایەنگر لە ناو دەردا ژیا بێ و خۆی لە خەڵك و دەردەكانیان بێگانە نــەزانی ٠

جا كێ لە مەلا غەفور زۆرتر خەمی ژیانی بە ئەستـــۆوە بووە و دونیای روناكی ئینسانەكانی وا بە تاریكی دیوە ؟

كوتنی دەردەكانیش ئەوكات ئەتوانێ باش و بەجــێ بـــێ كە خوێنەر لە بیستن و شارەزابون بە سەریاندا كاڵـــەی چارەسەری هەڵبەستێ و هەستێ و دەرمانێك بۆ ئەو هەمـــو

کەم و کوریانەی ڕێگای ئینسانی دیل بە دەست ژیانـــەوە
بدۆزێتەوە بۆ من کە هەمو کات ئاواتم ئەوە بووە بـــزەی
خۆشی بخەمە سەر لێوە بە بارو گۆنا ماتەم گرتۆکانـــی
ئینسانی لێ قەوماوو هەناسە سارد. جێی شانازییە توانیـم
بە هاتو و چۆ و تەقالای بێ وچان بە سەر زۆر گیـــرو
گرفتان دا زاڵ بوم و بەرهەمەکانی مەلا غەفور کە لە درێژەی
تەمەنـی دا سەوزایی بەهار و گەشە و تروسکەی ئەستێرەکانـی
بە چاوی دڵ دیوە کوکەمەوە و بەو چەشنە بەرگـری لـــە
لە ناو چون و فەرامۆش بونی ئەو هەستە خاوێنە بکـــەم
بە پێویستی دەزانم سپاس بکەم لە مامۆستای هەژاران
هەژاری پایە بەرز لەوەی چەن شەوو و ڕوژ لە حالێك دا
نەخوش بو لە ماڵە هەژارانەکەی ماوەمان گرت و شێعرەکانـی
مەلا غەفوری بە تەرازوی شێعرناسان لە باری تەرزو مانا وە
هەڵسەنگاند و بروای خۆی لەو پێیە دا دەربڕی.
جـا ئێستا بە یەکەوە گوێ بۆ بەسەرهات و ناسینی
ئەم شاعیرە دڵ بە خەمە ڕادەگریـن.
بـەو ئاواتەی کە ئاواتی هەمو ئینسانە باشەکـــان
بێتـە دی و بتوانین ئەو تۆ و کە شیاوی پلە و پایـــەی
ئـەو شاعیـرەیـە ڕێـزی لێ بگرین و نەهێڵین لەوەی ـ
زیاتـر بـە دەسـت تەنگـی و هەژاری ژیـان بـەڕێتـــە
سـەر.

ڕسـولـــی : ڕەش ئـەحمـــەدی
۱۵/ ۸/ ۶۲ مهـابـاد

کورتەی ژیانی شاعیر

پ: ماموستای بەرێز ماوەیەکی
زۆرە خەریکی کۆ کردنەوەی شێعرەکانین
وا باشە بۆ شارەزایی خوێنەرانی
بەرێز ئەوەی لە بارەی خوت دا وەبیرت
دێ بە کورتی بۆ مانی بلێی:

و: وەڵلاهی رەسوڵ گیان ئەوەندی لە بیرم بێ ژیانم
هەر چارەرەشی و بەد بەختی بووە بنوسە خەم چاو لە
دەستی هەژاری کەنەفتی چارە رەشی ماڵ بە کۆڵی بەڵام بە
پێچەوانەی هەمو ئەوانە هیواداری بۆ دوا رۆژیکی روناك
نێوم غەفور کوڕی دەروێش عەبدوڵلا لە ساڵی ۱۳۴۶
کوچێ بەرامبەر بە ۱۳۰۶ای هەتاوی لە شاری سەقز لە دایك
بووم دوای ساڵ و نیویك باوکم ماڵی چووە بۆ بانە و
لەوێ خەریکی کەسپی دەباغچێتی بووە. ئا لەوکاتەدا
بۆ چەرم کرین هاتووە بۆ مەهاباد سەفەری ئەو دەمی بە
کاروان و زۆریان پێچووە رێگا و بانیش وەك ئێستا نەبووە
لەو ماوەیەدا کە بابم دە سەفەر دا بووە ئازاری خرویکە
واتە ئاولە لە بانە پەیدا بووە منیش لە بەر ئەوەی کەس
نەبووە بم کوتێ توشی ئەو ئازارە بووم . هەر چونی بووە
ئەو هەواڵەیان بە باوکم داوە ئەو زەمان حەکیمێکی عروسان

له مەهابادی بووە گووایە دەرمانێکی بووە گە یاند بایە
هەر چاوێك له کوێر بون رزگار دەبو مسقالی ئەو دەرمانە
بە لیرەیەك و لیرەش ئەو کات ٢٨ قران بووە.
باوکیشم بە پەلە مسقاڵێك لەو دەرمانە دەکرێ و بە
کارواندا دەی نێریتەوە بەڵام ئەو پیاوەی دەرمانەکەی
منی پێ بوو لە سەقزی گیر و گرفتێکی بو دێتە پێش و
نۆ ڕۆژان لەوی ماتڵ دەبێ داخی داخانم وەختایەکی
دەگاتە کە لیخان کە من بینابیم لە دەس داوە ئەو
چاوانەی هیوای دووا ڕۆژی من بوون و بە هۆی ئەو
چاوانەوە دەمتوانی ژیانێکی باشم بایە.
ژیانێك دوور لە کەنفتی و لارەملی و چاو لە
دەستی وەکو ئەو خەڵکە ئەمنیش بە کاسبی و ڕەنجی شان
دەمتوانی بژیم و منەت لە کەس هەڵنەگرم. بەڵام بەداخەوە
بە پێچەوانەی ویستی من لە گەڵ ژیانێکی پڕ ئاخ و داخ
و تەنگ و چەڵەمە و خۆزگە و بریا و دەس تەنگی و
لارەملی و مەمنونی ئەم و ئەو و زۆر شتی تر ڕو بە ڕو
بوم کاتێ ئەو دەرمانە گەیشتەوە بانە زۆر کەس لە هاو
تەمەنەکانی من بەو ئازارە گرفتار ببون فریایان کەوت
زۆریشیان چاوێکیان لە دەس دابوو چاوێکیان بۆ مابوو
بۆ خۆم وەبیرم نایە بەڵام بۆیان دەگێڕانەوە دوای لە

دەس دانی چاوەکانم یانی ئەو چاو لە دەس چونــــــە.
شوێنێکی خراپی لە سەر مێشك و روحم دانابو تـــا
ماوەیەك روو بە شێتــی چــوو بــوم شەوانە هەڵئەســام
رام دەکردە دەری شاری زۆر جار لە چاڵاوو قوڵکــــە
دەکەوتم یا لە بان را دەکەوتمــە خوارێ ناچـــار
شەوانە باوکم یا دایکم بە پشتێن لە خۆیان دەبەستم
ئەو جار ئەگەر هەڵستابام وەخەبەر دەهاتــن .
گوایە ماوەی دو ساڵ ئەمن ئاوا بووم بە کورتــی
لە تەمەنــی حەوت سالی دا باوکم نامی بەر قورئـــان
خوێندن و لای پیاویك بە ناوی میرزا حەمە کەریمـــی
مەخرونی کە ئەویش کورێکی وەك منی بوو دوو سێ یەکی
دی لە لای ئەو پیاوە دەمان خوێند زۆر رۆژی واهەبو.
پێکەوە دەسمان دەگرت و دەهاتین بێ ینەوە ماڵــێ
هەمومان یا لە بانی را دەکەوتینە خوارێ یا لـــە
چاڵێ دەکەوتین دەنا شتێکمان بە سەر هەر دەهات
ناچار لە چون و هاتنەوەدا یەکێکیان بۆ تــەرخـــان
کرد بوین دەی بردینە لای مامۆستا و لە پاشان دەی
هێنانەوە باوکم تا بلۆی خۆشی دەویستم زۆر جاران پێم
دەکوت پێم خۆشە لە گەڵ حافزانی تر بم نیـــری
سولەیمانی لەوێ دەخوێنم . لە جوابم دا هەمو جـارێ

دەیکوت : شتی وا نابێ بێ تۆ هەڵناکەم بەداخەوە

ئەو خوشەویستی یەی باوکم بە قازانجی من تەواو نەبو.

چونکی باوکم نەی هێشت هەر لە منالێوە تاڵ و سوێری

بچێژم و باشتر لە مەیدانی ئیمتیحانی ژیان دەرچم

هەستم بە ڕۆژە ڕەشی و بون و نەبونی نە دەکرد

بەیانی کە نانیان بۆ دا دەنام دەمکوت نای خۆم تا

پێم نەڵێن بۆ ناهار چیمان هەیە ؟ ناهاریش دەبو بزانم.

بۆ شام چیمان دەبێ باوکم منی وا بار هێنا بوو

پێم وا بوو ژیان هەتا هەتایە ئاوا ئەمێنی .

تا سالی ١٣٢٠ی هەتاوی نیوەی قورئانم بە باشی

خوێند هەر لەو کاتەدا دەورو دوکانی ڕەزا شا تێک

چوو ، حەمە ڕەشید خان هێرشی هێنا بۆ بانە ، دەور

بوو بە دەوری عەشیرە و بەگزادە هەر کەس بەیانی زووتر

لە خەو هەستابایە ئەو ڕۆژە حوکمەت بە دەس ئەو

دەبو باوکم و شەریکەکەی لێ بران لە بانە کۆچ بکەن

ماڵیان بار کرد و لە بانە ڕۆیشتن حاجی بابای شەریکی

باوکم لە بۆکان گیر ساوە و باوکیشم چونکی دوو برای تری

لە سابلاغ بون ئەویش هاتو لە سابلاغ (مەهاباد) ـــ

نیشتە جێ بو لە سابلاغیش باوکم بردمێ مزگەوتی

حاجی ئەحمەدی و سەر لە نوێ لە لای مەلایەکی حافز

که ئه‌و کات له‌و مزگه‌وتی بانگی ئه‌دا به‌ نێوی ماموستا
مه‌لا حه‌مه‌دی حاجی بایزی له‌به‌ر خویندنی نامه‌وه
ئه‌و نیوه‌ی له‌ بانه‌ش خوێند بوم سه‌ر له‌ نوێ دوپاتم
کرده‌وه‌ به‌ کورتی له‌ ماوه‌ی هه‌شت سالان دا قورئانم
ته‌واو کرد ·

له‌ سالی ١٣٣٠ را زۆرتر خوم دا به‌ شێعر له‌
به‌ر کردن و ره‌وان کردنی شێعری شاعیرانی کورد و فارس
که‌ یغم له‌ هیچی دی نه‌بو به‌لام باوکم ناچاری ده‌کردم
که‌ هه‌ر ده‌بێ بخوێنی ته‌فسیری قورئان و شه‌رع و
عیلم و ··· منیش هیچ وازم له‌ خوێندن نه‌بو هه‌ر
چونێك بو هێندیکم خوێند له‌ لای مه‌لا حوسێنی
مه‌جدی هێندێکم عه‌روز و قافیه‌ و له‌ لای حاجی
مه‌لا خالیدی وه‌حیدی ده‌ربه‌ندی هێندیکم شه‌رع
و له‌ لای قازی مه‌حه‌مه‌دی خزری له‌ شنوێه‌ هیندیێك
شه‌رع و عه‌قایدم خوێند ··

زۆرتری ماوه‌ی ژینم له‌ گه‌ڵ فه‌قێ یان را بوارد و
له‌ هاتو چۆی حوجره‌کان و له‌ ها موشۆ یاندا زۆر شتیان
لێ فیر بووم ورده‌ ورده‌ خوم دا به‌ شیعر کوتنو
زۆر جار شێعره‌کانم له‌ بابه‌ت شۆخی و هه‌جو و
ئه‌وانه‌وه‌ بووه‌ · دوای ماوه‌یه‌ك هه‌ر له‌ لای فه‌قێیان

گوڵستان و دیباچەی یوسف و زولەیخام خوێندن هەر لەو کاتیشدا کە زۆر خوم دابو بە سەر شێعر کوتنـــدا پێم خۆش بو شێعری شاعیران تەخمیس کەم بـــەڵام چۆنیەتی ژیانم شوێنێکی قوڵیان لە سەر شێعرەکانـــم دانابو بە چە شنێ کە زۆربەی شێعرەکانم تاریــــف و زەمی خەڵکی بوو زۆر جاران پێ یان دەکوتــم ئـــەو شێعرانە کۆ بکەمەوە باشە یا بە خۆرایی نەچــن٠ دەمکوت شێعری من پایە و مایەیەکی وایان نییە بە کاری دوا ڕۆژی بێن و بیان نوسمەوە لە ساڵی١٣٣٥ لە شێوەی تاریف و زەمی خەڵکی لامدا و هێندێکـــم شتی تازە کوتن وەك کیژی سابــڵاغی و خەیاڵی خـــاوو بەهاری فارسی ــ یەکەمین شێعری فارسی ساقی نامەیەك بو هی شێخ عەبدوڵلای تاڵەبانی کە تەخمیسم کـــرد بە داخەوە نوسجەی ئەوم لە لای فەقێ یان لــێ ون بـــو٠ لە ساڵی ٥٦ و ٥٧ی میلادی ئیزگەیەکی کـــوردی لە قاهیرە دەست بە کار بوو ڕۆژانە نیو ساعـــــەت بەرنامەی بـــڵاو دەکردەوە زۆر هۆگری ئەو بەرنامەیە بوم و هەمو جارێ بە بیستنی ئەو بەرنامەیە هەســت و مێشکم دەبوژاوە لە ساڵی ٥٨ی میلادی کە شۆرشــــی چاردەی تەموزی عێراق دەسی پێکرد بە تەواوی هەستــی

من له بارەی شیعرەوه گۆرا • له سالی ٥٠ را بـــه هۆی تێكۆشانی برایه‌كی خۆشه‌ویست فێری خـــه‌تـــی براپل بوم ورده ورده دەستم به خوێندن كرد تـــا وەكو گه‌یشته ئه‌وەی له تاقی كاری شـــه‌شـــه‌مـــی سه‌رەتایی دا به‌ژداریم كرد •

مه‌به‌ستی من زۆرتر فێر بونی خه‌تی نابینایـــان بو ئەو خه‌ته له سه‌ت و بیست سال له‌مـه‌و به‌رەوه له فه‌رانسه ئیختیراع بووه و له سالی ٤٢ ها تۆتـــه ئێران و له دوای هه‌مـوو دەوڵه‌ته‌كانی دی به‌كـــار هێنراوه جا له مه‌و دووا هەر چی دەمكوت بـــەو خه‌ته دەمنوسیوه یا له سەر شریت تۆمارم دەكـــرد له ساڵی ٤٤ی هه‌تاوی دا لۆ برام په‌ندی پێشینیا ن كۆ كه‌مه‌وه و بیان هۆنمـه‌وه له سەر ئەو لۆ برانـه زۆرم زه‌حمه‌ت كێشا دەمناردە دێهات په‌ندیان بۆ كـــۆ دەكردمه‌وه ئه‌منیش دەم هوندەوه فه‌قێ یه‌كانیـــــش بۆیان دەنوسیمه‌وه به‌ڵام داخی گرانم چه‌ته‌كـانـــی ساواك رۆژێكی هێرشیان هێنا بۆ ماڵه‌كه‌م ئه‌و په‌ندانـه و هێندێك له دیوانی شاعیرانی دیـم لـه ماڵێ بـــو له گه‌ڵ خۆیان برد زۆرم هه‌وڵ دا وه‌گیرم كه‌ونه‌وه بۆم نه‌گونجا و زه‌حمه‌ت به خسار چوم •

هاوارم بۆ ئیمام جومعەی ئەو کات برد تا بەڵکو
هەوڵم بۆ بداو شێعر و کتێبەکانم بۆ وەرگرێتەوە
لە وڵامم دا کوتی: تازە لێ یان گەرێ و وەدویان
مەکەوە ئەگەر بە قسەی منیش دەکەی واز لە شێعری
کوردی بێنە. ئەو قسە ناخۆشترین قسەیەك بو
تا ئەو کات بیستبوم وەك خوێ بە برینانم دا کرابێ
بۆ ماوەیەکی ناهومێد و کاس ببوم. لە ئاخیری
ساڵی ٥٦ی هەتاوی لێ بڕام هەر چونێکی بێ وەبیر
خومیان بێنمەوە دوای بیر کردنەوەیەکی زۆر ئەوەندەی
ئێستا لەو دیوانەدا هەن وەبیر خۆمم هێناوەتەوە
و کۆم کردوونەوە. بە راستی لە سەر ئەو شێعرانە
کوێرەوەری زۆرم کێشاوە ئەو کات کە بە هیمەتی تۆی
دڵسۆز نوسیبومنەوە لێم ببونە بەڵا و هەر رۆژەی لە
قوژبنێکی دا لە ترسی ساواکی دەمشاردنەوە تەنانەت
ساڵێك ناردمنە سەردەشت تا وەکو راپەرینی گەورەی
ئێران دەستی پێکرد وردە وردە هێنامنەوە لای خۆم
و ئەوەندی توانیم بە شریت لە ئیختیاری خەڵکم
نان پاش بیست سال ژیان لە شاری سابلاغ بە
هۆی گیر و گرفتی ژیان باوکم ناچار بو بەرەو بانە
بگەرێتەوە باوکم بەرەو بانە گەراوە و منیش تەنیا

لێرە مامەوە پەردەی تاڵی ژیانم لێرەدا تاریك و لێڵ‌تر بو نا خاڵ لێم قەوماو لە باوکم هەڵبڕام بە داخەوە لە وڵاتی مەماناندا ئینسانی کوێر مەحکومە بە سواڵکردن ژیانی بەرێتە سەر بەڵام ئەمن دوو مانگ بە سیغار و بڵیتی بەختی ئازمائی فرۆشتن رامبوارد بە ڵام داخی گرانم ئەوی هەشم بوو بە دەستمەوە نەما چونکی ئی وا هەبوو بڵیتی کۆنی دەدامی و بە تازە لێی دەگۆڕیمەوە ٠

هیچ چارم نەمابو لە گەل تاقمێکی دی لە حافزان چومە دەرەوە بۆ گەران جاری ئەوەڵم بو زۆرم لە بەر گران بو دەست پان کەمەوە و داوای خێر و ئیحسان بکەم٠ هەر لە بەر ئەوەی ئەوانەی لە گەڵم بون بۆیان داوا دەکردم ٠

ناخۆشترین دەورانی ژیانم دەستی پێکرد هەر شەوەی لە دێیەك و لە مزگەوتە کونێك دەماینەوە بە خرابترین جاجم و لێفەی کۆن و پیس دەنوستین تا حەوتومان لێ تێ وەر دەسوراوە لە بەر چڵك و رشك و ئەسپێیان ئۆقرەمان لێ دەبرا دەردی چاو ساغیش سەرەرای هەمو دەردان بو لە گەڵمان رێك نەدەکەوتن ئەوەی ـ پەیدامان دەکرد دەبو لە گەڵمان نیوە کردبان ئەوندی

پەیداش کرا بوبە کەیفی خۆیان بو · ئەوەی لە ماوەی بیست شەو یا مانگێك گەڕان و سوڕانەوە دا دەمان هێناوە حەو تویەك ژیانی ئێمەی دا بین نەدەکرد دەبو سەر لە نوێ بڕۆینەوە دەرێ ·

هەرگیز لە بیرم ناچێ جارێکی لە حافزەکتان هەڵبرا بوم وَ بێ چاو ساغ بە ماشێنی لە شنۆیە را هاتمەوە نەغەدەی بە تەنیا لە ناو بازاری نەغەدە دا دەخولامەوە ئێوارەیەکی درەنگ و کاتی دوکان داخستن بو سەرم لێ شیوا بو نەمدەزانی روو لە کوێ کەم لە پڕ توشی ئاشنایەکی لە مێژینەم بوم ئەوکات رەئیسی دادگای نەغەدە بو و لە نێو نەقێیان لەگەڵی ئاشنا ببوم · زۆر بە گەرمی چاك و چۆنی لەگەڵ کردم و زۆری پێ سەیر بو منی لەو حاڵەدا دی — پرسی بە تەنێ بۆ هاتویە ئیرە و چ دەکەی ؟

ئاوەقەی شەرمم لە روی نیشت نەمئەزانی چی جواب دەمەوە بڵێم لە سواڵ کردنێ بووم نانا هەرگیز. چونکی رۆژێك ئەو منی بە جورێکی دی دیبو جوابم داوە سەرێکی شنۆیمم دا نەختێکم کار هەبو ··· بەـ ڵام دمم و چاوی سوتاوو رەنگی رەش هەڵگەراوو چڵکنی بەرگ و لەش و گۆنای تێك قویاوم زۆر چاك نیشانی

ئەدا لە کوێ بـــووم و لە چـی گــەراوم .

تێگەیشت ئەگەر زیاترم لـێ بکۆڵێتەوە بە خۆ ـ دا ـ دەشکێمـەوە ، دەستی گرتم و بردەمێ میوان خانـەیەك وپێی کوت ئەم ماموّستایە ئەو شەو میوانی منـە و دەبێ نان و جێ وبانی خۆشی بێ خەرجەکەشی لە بـــالای من بە یانیش ماشێنی بو بگرە و بینێرەوە سابـــلاغی . کاتێ گەیشتمەوە مالێ ئەوەندە بە خۆم دا شکا بومـــەوە دوو رۆژان نانم پێ نــەخورا قەسیدەیەکی دورو دریــژم لە مەرِ چلۆ نایەتی ژیانم هۆنیوە و بۆ ئەو دۆستـــەم نارد لــەم قەسیدەیە دا چۆنیەتی ژیـانی خۆم بــۆ رون کرد بۆوە و سپاسی خۆم دەربریبـو لــەو هەمو ریــزەی ئەوێ شەوێ لیمی گرت .

بە راستی هەرچــی لە بارەی دیوەزمەی ژیانمــەوە بلێم هەر کەمە تەنیا دلخۆشیم بەوەیە نوسراوەکانـــــم دەگەنە دەستی خەلك و بە ئاواتی دێرینەم دەگەم .

رەســـولـــی رەش ئـــەحمـــەدی

۱۵/ ۷/ ۶۲

ئەوە کورتەی وتو وێژێك بو لە گەل شاعیری دل روون وخاوەن هەستی کورد مەلا غەفوری دەباغی ناسراو بە حافزی کـوردی .

ستایش بۆ یزدانی مەزن

حەمد بۆ خوای بەرزو و بێ هاوتا
خالیقی مەخلووق بێ باك و تەنیا

راگری زەوی و حەوت ئاسمانە
بەری لە وەهم و شك و گومانە

بە قودرەتی خۆی لە یەك قەترە ئاو
جوانترین بەشەر دینێتە بەرچاو

رۆزی ئەو دەخۆن گەلی گیان لەبەر
هەر بەدەس ئەوە قازانج و زەرەر

هەرچی ئەو بیدا نابرێتەوە
هەرچی ئەو بیبا ناگەرێتەوە

بە یەکێ ئەدا ماڵی زۆر و گەنج
بە یەکێ ئەدا موشەققەت و رەنج

یەك بەخێو ئەکا بەناز و نیعمەت
یەکێ دەخاتە ژێر باری زەحمەت

یەکێ تێر دەکا لە گۆشت و پڵاو
یەکێ کوێر دەکا بۆ چۆری شۆرباو

یەکێ گەرانی بەکادیلاکە
یەکێ بە پێ یان ماندو و هیلاکە

یەکی رادەخا فەرش لە بەرپێ
یەک لە سەر حەسیر گیانی دەردەچێ

یەک سوارانەوەی بە تویوتایە
یەک ماندو و مردو هەتا هەتایە

یەکێ بەدەنی وەک گری دارە
یەکێ دوازدە مانگ لەشی بیمارە

یەکێ منداڵی زۆر و بێ خێرە
یەکێ تا دەمرێ هەر وەجاغ کوێرە

یەکێ لە باخەڵ ناسک و نازدارە
یەک هاورێ لە گەڵ ورچی نێو غارە

یەکێ پەری روو دێتە باوەشی
یەک دڵە دێوێک بۆتە هاوبەشی

یەکێ دەکاتە گەورەی خاس و عام
یەکێ دەنوێنێ لە تونی حەمام

بە یەکی ئەدا عەقڵی ئەفلاتوون
یەکی دەکاتە واریسی مەجنون

یەکێ دەکاتە قوتبی رەببانی
یەکێ دەکوژێ بە بێ ئیمانی

یەکێ زانایە ژیانی تاڵە
یەک گەوج و نەزان بە ماڵ وحاڵە

یەکێ دانیشتووی کۆشک و تەلارە
یەک بە ئەرمەنی و جوش قەرزدارە

یەکێ حیسابی رەدبو لە میلیارد
یەکێ شک نابا لە ماڵ پوتێ ئارد
یەکێ شیک ترین جل لە بەریایە
یەک لە تەندورخەی بۆسۆی لێنایە

یەک گرانترین پارچەی دادڕی
یەک تورەکەی سوار ئەستوی دابڕی
یەک کوشک و سەرای لێ بەجێ ماوە
یەک شارەداری لە قەبری ناوە (مەبەست لە ب

یەک بە دەست ودڵ یەکێ چروکە
یەک ئێسک گران یەک رەزا سوکە
یەکێ دەست لە مل یاری چاو بازە
یەک چاوی خێل بو لەبەر دەروازە

یەک ماڵی پڕە لە نەفت و گازۆل
یەک هەڵدەلەرزێ لە بەر سەرماو سۆڵ
یەکێ خاوەنی سەروەت و ماڵە
یەکێ تا دەژی روت و رەجاڵە

یەکێ خاوەنی پێژو و پەیکانە
یەکێ لارەمل لە قوون دەرکانە

یەك بە دەستی پڕ بۆ ماڵ دێتەوە
یەکێ بەبێ شیو سەر دەنێتەوە

یەکێ بێ حەد و حیسابە ماڵی
یەك بە خێو دەبێ بە نانی سواڵی

یەکێ دەباتە نێو ئاپارتومان
یەك دەخزێ نێتە بەندی خانەکان

یەکێ ئارەقەی نایەتە نێو چاو
یەکێ دەبرژێ لە بەر سورە تاو

یەکێ خاوەنی سەروەت و ماڵە
یەکێ تا دەمرێ روت و رژاڵە

بە یەکێ ئەدا دینار بە خەڵوار
یەکێ سەگ و نان دەکا قەرزدار

یەکێ نان لە دەم سەگ دەرفێنێ
یەك هەزار پوڵ دەدۆرێنێ

یەکێ سوبحانەی هەنگوین و رۆنە
یەکێ سێ ژەمەی شیرێژی کۆنە

یەك پارچەی نایاب دەكاتە بەرگی
یەك لە بەر روتی دەخوازێ مەرگی
یەك پول و پارەی بە سود دەگەرێ
یەك سەری مانگێ رەنگی دەپەرێ
یەكێ رۆژ و شەو مەست و سەرخۆشە
یەك لە سوێی گۆشت و چەوری نەخۆشە

یەكێ نەهاری قەل و مریشكە
یەكێ دۆی ترش یا نانی ویشكە

یەكی مەكینە بەرگی دەشۆرێ
یەك لەدەست تەنگی ژنی دەتۆرێ

یەك هەمو سالێ دەچێ بۆ حەجێ
یەكێ بەر بینگی دەگرێ پور خەجێ

یەك پولی زۆرە ژنی دەدەنێ
یەك ماوەی ژینی دەنوێ بە تەنێ

بە یەكێ ئەدا چەند دەستە خانو
یەك دادەمێنی بۆ كرێ خانو
خۆی لە هەمو كەس باشتر دەزانێ
مەرد دەباتە لای نامەرد بۆ نانێ
كەسیش ناوێرێ بێژی خوایە
بو وات كردووە و لە بەرچی وایە

پەندی پێشینیان

ئەگەر قسەی حەق لە من دەپرسی؟
تیژر ئاگای نییە هەرگیز لە برسی

بە قەول و قەرار قەت مەخۆ فریو
بە هیوای جیرانە ویشکە تیکوشیو

گوێ بگرە زەریف بۆ ئەم نەزیلە
مەسپێرە هەرگیز دوگ بە پشیلە

هەرچی خۆت نەی کەی بێ سودە کاکە
بە دەستی خەڵکی مار بگری چاکە

لە نیو خاس و عام ئەم قسە زۆرە
ماڵی خۆ نەخۆر بۆ چەکمە بۆرە

لای گەوج و نەفام نەسیحەت بایە
یاسین بو گویلك بلویژ بۆ گایە

ئەو کەسەی کورەی نەوسی لە جۆشە
وەك کەری ماندوو مەحتەلی چۆشە

ناتەواوی هۆی قرە و جەنجاڵە
بەلام سفرەی پڕ هیمنی ماڵە

کە ناعیلاجی روی کردە ماڵت
حەریفی دایکت دەکەی بە خاڵت

پیاو قەرزی کۆن وخزمی دورولات
دینێتەوە بیر گەر زۆری بۆ هات

خزم بەکاری قیامەت نایە
مەعلومە دنیا هەر بۆ دنیایە

بەو کەسە دەڵێن عاقڵ و وشیار
دوو جار لە جێ یەك پێوەی نەدا مار

بەکەسیك دەڵێن عەقڵی تەواوە
خەمی نان بخوا شوتی هەر ئاوە

جارێکت خواردم بە سندانت بێ 4
دو جارت خواردم نۆشی گیانت بێ

گارانە کەیان رادا بە زۆری
تازە دەپرسێ لە مانگا بۆری

ئاوری بن کایە بۆ سوی لێ نایە
دزی خۆ ماڵی لە گرتن نایە

دز و خاوەن ماڵ گەر ببنە هاو دەست
گا لە رۆچناوە دەردێنن بێ هەست

ئەگەر بکەویە بەر هەڵمەتی شێر
قەت پەنا مەبە بو رێوی بێ خێر

جوابی قوزەڵ قورت ، سندان و دەردە
پێشینە دەڵێن جۆی کڵۆ بەردە

وەختێك دەزانی مەعنای حەوسەلە
بە کەوچکە ئاوێ نەکەویە مەلە

زانیت کە حەریف لە خۆت زیاترە
شەڕی خۆ تریێن نەکەی چاترە

دەستێك نەتوانی بی بری لە بێخ
دەبێ ماچی کەی وەك جەنابی شێخ

مردم لە داخی ئەوزل پانیێرە
خۆی کردە وشتر لە ترسی گێرە

وا مەشهورە ساڵ هەوەڵ بەهاری
خۆشی و ناخۆشی دەکا دیاری

نەهاتە بەر بار ئەگەر کەری زل
بۆ خۆت بۆی بەرە بەشان و بەمل

وایان فەرمووە پیاوانی زانا
کوسە چوو بۆ ریش سمێڵی دانا

بیستومە لە زۆر پیاوانی ماقووڵ
شەر بە شمشێر و مامەڵە بە پوڵ

میوان نایەوێ سفرە رەنگین بێ
نانت جۆیین بێ و خولقت گەنمین بێ

پیاوی میوان گر چوو بۆ هەر جێیە
بێ مننەت نان وخوانی خۆی پێیە

هەڵاتن عەیبە بۆ پیاوی شەرکەر
بەڵام هێندی جار پێی دەڵێن هونەر

خوای تەعالا کار بێ جێ ناکا
تا کێو نەبینێ بەفری تێ ناکا

بۆ ئەم نەزیلەش گوێ را بدیرە
چێشتی پڕ کابان بێ خوێ یا سوێرە

کەسێ نەگبەتی بێتە سەر شانی
پەلۆلە بخوا دەشکێ ددانی

ئەگەر گلولەی تۆ کەوتە لێژی
بەتەما مەبە کەس چاکت بێژی

حەز دەکەی دوور بی لە گێرە و کێشە
بە قەمت بەرەی خۆت پێ رابکێشە

پێم خۆشە گورگی وڵاتەکەی خۆم
بم خوا نەوەکو شێری عەرزە رۆم

ئەی خوێن مژی گەل تا زووە بمرە
دەڵێن سەگی هار چل شەوی عومرە

زگ گورگی سەر مەر بۆ وا فەقیری
خۆ تۆ هەوێنی نۆ مەنجەل شیری

هەرچی میروولە کردی بە ساڵێ
وشتر لێی دا هەر بە قەپاڵێ

ئیش بە بێ زەحمەت محاڵە بوونی
پیاو ماسی بگرێ تەر دەبێ قوونی

ئاوت خواردەوە جارێك لە کانی
بەردی تێ مەخە خۆ تۆ ئینسانی

لەگەڵ کێ خواردت چایەکی تاڵی
خەیانەت مەکە بە سەر و ماڵی

خوت ناحەز مەکە لەکن تەڵەبکار
حیساب بە دینار بەخشین بە خەڵوار

هیچ عەیب ناکەی دەبوو دا رزی
رەفیقی قافڵە و شەریکی دزی

شایی لە گەڵ گورگ ئەکەی بە درۆ
بۆ مەریش دەکەی شیوەن و رۆڕۆ

هیوام پێت نییە زل و بێ خێری
بەکەر ناوێری بە کورتان شێری

ئەوی دۆست دەیکا پێی ناکرێ دوژمن
هەر جارێ ناشتا دەکا درۆزن

جێی مست و زللە پێلەقە و شەقە
لە قەدیمەوە قسەی حەق رەقە

پیاو بە خزم و دۆست دەبێ کوڵەوار
ناقەڵشێ هورە لە خۆی نەبێ دار

لەگەل ئەم بیرو باوەرە چۆنی
دەڵێن چێشتی خۆش دیارە بە بونی

زور بە نەفامم دێتە بەر نەزەر
کەسێ لە ئەسپ دا بەزێ بۆ کەر

دار ویشك دەبێ بە ئاواتی باز
جارێك لە سەری بخوێنێ ئاواز

بیستومە پاروو لە زار بکەوێ
بۆ کۆش چاکترە نەك ئێرە و ئەوێ

ناحەقی کرا لە منی هەژار
جا فەرقی چییە چ گورگ و چ سوار

پێی ناوێ ئیتر ئەم فاك و فیکە
ئەگەر یەزد دوورە خۆ گەز نیزیکە

بچۆرە جێ یەك هیچ کەس نەت ناسێ
خۆت هەڵ بکێشە پڕ بە کراسێ

بە رۆژ دەگەڕێ بە کراسی کەتان
بە شەو دەچێتە نێو کوڵی کورتان

ئەوەی لە لای تۆ سووك و بەدناوە
لە کراسی خۆی دا وەکو تۆ پیاوە

شوێن کڵاوی خوار مەکەوە خاڵە
فەرز لەوێ بێ سوننەت بەتاڵە

خۆ بە گوشت مەدە بۆ پاروی گەورە
بێ بەڵا نییە ئەو دووگە چەورە

هیچ سودی نییە ئیشی بە پەلە
هەر بۆ کاری خێر باشە عەجەلە

دوست ئەو کەسەیە کە بتگرێنێ
دوژمن ئەوەیە پێت بکەنێنێ

دوژمنی زانا دەتکا سەر بڵەند
دوسی بێ شعوور هەر دەتکا بەپەند

ئەو کەسە پیاوە بەخۆی نەخورێ
هیچ کەس لە پڕێ نەبوە بەکوڕێ

مەشهورە دەڵێن بەرخ هەتا سەر
لە بس سەوەتە نابێ دێتە دەر

ناحەقتە ئەگەر هیوات نەبێ پێم
من بەرخی نێرم بە کارت دەشێم

بە قاپیان نییە ئەسپ و ژن و چەك
بیجگە لە مانەش زۆرن بۆ ئەمەك

نانت بخە بەر سەگی بێ زمان
مەی دە بە پیاوی سپڵە و پێ نەزان

ئەم قسە گەلێ کۆن و لە مێژە
مردو ئەگەر مرد لینگی درێژە

لە قەدیمەوە ئەم قسە قاوە
کوێر هەتا دەمرێ بەتەمای چاوە

دۆستی کەسێك بە کاتی فەرعانە
بەجێت نەهێڵێ ڕۆژی تەنگانە

ڕێوی بەتەنیا لە کون نەدەچوو
هەژگە لێکی شی دەکێشا لەدوو

ئەگەر کوپە ڕۆن بەتاڵ بوو سەری
گوریە وەفای بۆ ناچێتە سەری

ئەگەر مەیلیان بۆ سوار و پیادە
دەبن بە هاوڕێی کوێرەڕێ و جادە

بەرگە کەم شڕە لێمان ببورە
کەوای سوور پلاو دەخوا مەشهوورە

ئەمەش فەرمودەی قەدیمێکانە
بەرد لە جێگای خۆی قورس و گرانە

قسەی قەدیمی لە کەس مەپۆشە
دۆم هەتا ڕووت بۆ مەزاقی خۆشە

ئەگەر ئەم دیبا جەنابی باوکت
بێشك دەمردم ، لە عەزرەت دایکت

لە شار و لادێ ئەم نەقڵە باوە
گیای شین بە جێگای سەختەوە ماوە

ئەم قسە ئەگەر تاڵیشە حەقە
دۆ هەتا زۆر بۆ کەشك هەر ڕەقە

دوورو هەر وایە پیشە و ڕەفتاری
هەم لە ناڵ ئەدا هەم لە بزماری

ئەگەر دوراندی پیاوی قومارکەر
نەلێ بەگوونم دەبێ سەوداسەر

قەدیمی دەڵێن بۆ دەستە وەستان
هیچ فەرقی نییە گەرمێن و کوێستان

زۆری شوو لێ هەڵ مەکێشە کاکە
ئاو لە ئاوەڕۆ دەرنەکەی چاکە

سەگ پشت ئەستورە پەلا مار دێنی
بە قەوەی کلکی ئێسك دەشكێنی

سەفەر و سەودا دوو بەڵگەی چاکن
تاقی کەرەوەی پاك و ناپاکن

رەنگە دەرنەچی لە ئیمتحانم
ئەگەر عەیبی تۆ تەواو بزانم

عەیبەکانی خۆت بێتە بەر چاوی
رەوا نابینی بەکەس بەد ناوی

مەشهورە دەڵێن خزم بەددان
گوشتیشت بخوا ناشكێنی ئێسقان

کەس بە رواڵەت لێت مرچ و مۆنە
خوین نابێ بە ئاو نەزیلەی کۆنە

هەر خویەك مرۆ گرتی بە شیری
بۆی تەرك نابێ زەمانی پیری

تازە خوت دەكەی توش دەردەسەری
بە پیری سەری كەڵاش مێ كەری

بۆ ئیشی بچووك قەت تێ مەكۆشە
گوێ هەتا قوڵ بێ بۆ مەلە خۆشە

ئەوی نەفام و بێ هۆش و گوێیە
كوتەك دەزانێ قۆناغی كوێیە

ئەمینی خەڵكە پیاوی داوێن پاك
ئالك زیاد دەكا لە خۆی ئەسپی چاك

دۆستی بە راستی كوا ئەم زەمانە
زۆرتری رەفیق بۆ نان و ....

بە دەس قاڵ بكەی بە هەویر
نەك دەستە و نەزەر لە خزمەت ئەمیر

ئاشە كەمان هەر ئەوەندە دێنێ
كاكی ئاشەوان خۆی بێ قرتێنێ

گەورەیی خەرجی پێویستە مەگری
كۆ بانی نۆرە زیاترە بەفری

وەك خۆ هەڵ کێشان عەیبێکی زلە
بە کروزانەوەش دێتە خوار پلە

بەکەر ناوێری زلی بێ حونەر
رەپە رەپ دەکا بە کورتانی کەر

دەزانم لای تۆ ئەم قسە تاڵە
قەباڵە ، ئەگەر زۆر هات بەتاڵە

هەتا قەباڵەی خوێندەوە رێوی
کەوڵی لە حاجەت خرا ، لە کێوی

ئەوی پاش ملە شا سەر دەبڕێ
شەرتە ئاشکرا قسەی دەربڕێ

کەو ئەو کەوەیە بەرانبەر بە کەو
بخوێنی ، ترس و باکی نەبێ لەو

لە مردن ترسی نییە کوری شێر
هەر بۆ سەر برین چاکە بەرخی نێر

بەو مەرگە دەڵێن جێژنە پیرۆزە
کە لە گەڵ گەل و ئاواڵ و هۆزە

براگیان هێشتا ئەسپ نەکراوە
ئاخور هەڵبەستن خەیاڵی خاوە

هەتاکو ماوین هەوڵێ هیممەتێ
من تۆم بۆ چییە لە قیامەتێ

ئەوانەی خاوەن باخ و بێستانن
خەجاڵەت باری چلەی زستانن

گۆشت خۆرن هەموو دەعبای ئەم ناوە
کەچی هەر نێوی گورگ بەد ناوە

تو پێت رەوادیم ئەم کارە جوانە
نەقلی کەڵاشی ، مام ئاشەوانە

دیارە هەموو کەس خۆشی دەوی نان
بۆ لە سەر دڵی دادەنێ گاوان

قەت لە شوێن چووان نەچێوە چاکە
بەس لێر و لەوێ کای کۆن بە باکە

پیاو لە دۆستی کۆن نابێ واز بێنێ
ئاو دەروا هەر زیخ بەجێ دەمێنێ

ئاو بت با مەچۆ سەر پردی نامەرد
چش با بخنکێ بەسەد ئێشو دەرد

پەسەندتر بووە چ ئێستا چ زوو
رێوی گەرێدە لە شێری نووستوو

ژنی ماڵان گەر دەکەوێتە سواڵ
پیاوی زگەڕو قەت نابێ بە ماڵ

وتیان بەگورگ تۆ دەبی بە شوان
دەستی کرد بە قورپیێوان و گریان

وتیان بۆ دەگری خۆ کەسپی چاکە
وتی دەترسم درۆ بێ کاکە

ئەم دیوە ئیشی هێندە ناقۆڵا
بەسەر دری خۆی ناقایلە جۆڵا

شوان دەڵێن شوانی پێ ئیفتیخارە
نان چنینەوەی لا عەیب و عارە

هەر کچێک دایک تاریفی دەکا
بۆ خاڵی دەبێ شو بەوی دەکا

بیستومە دەڵێن رەسووڵی ئەکرەم
سڵاوی خوای لێ بێ هەموو دەم

فەرمویە هەتا رۆژی قیامەت
چوار شت لە چوار شت تێر نابێ قەتقەت

ژن لە مێردی باش، زەوی لە باران
ئینسان لە عیلم و چاو لە رووی یاران

مانگا با کەڵیش بگرێ بە دزی
ئاشکرا دەزێ بۆ دزی و فزی

سۆ شت خەم لە دڵ دەردەکەن تەواو
رووی شۆخ و شەنگ و شینایی و دەم ئاو

وەك فەرمویانە پیاوانی حاڵی
قەت بۆ گا نابێ گویلکی خۆماڵی

پەندێکی تریش هەیە لەم بارە
دەڵێن گای جووتی بە گوێلکی دیارە

قەدیمی دەڵێن درشت و وردی
زۆر سەیرە گڵمەت بگری بۆ بەردی

مریشك بۆ خۆی وەسەر نەکا خۆڵ
ناکرێ بە سەریا بە هیچ شان و قۆڵ

لە قەدیمەوە خواوەندی زانا
بو هەر زاڵمێك زەواڵی دانا

لە ئاشی زۆرت پێ چووە لەرێ
وە پەلەکە و تووی زوو بگەیتە جێ

لە سورت دۆراند بە خێر نەیەوە
لە کار خەریکی تۆی هەڵ دێنیەوە

ئاوا به رێوه‌ی ده‌به‌ی کار و بار
به زستان قومار به هاوین شه‌وکار

سه‌رباری خه‌ڵکه ته‌نبه‌ڵی بێ خێر
ده‌ستی ماندووه له سه‌ر زگی تێر

ئه‌مه‌ش په‌ندێکی جوان و دێرینه
نوێژکه‌ر نورینه کارکه‌ر شیرینه

ئه‌و رۆژه هه‌ردێ سه‌رکه‌وی له که‌ل
به‌و مه‌رجه به‌جێ نه‌مێنی له گه‌ل

وا مه‌شهووره شوان هه‌تا بخه‌وێ
مه‌ره‌که‌ی زیاتر لێ دوور ئه‌که‌وێ

نانێ رۆژ په‌یدا بکه‌و نانێ شه‌و
هه‌ڵ مه‌گره هه‌رگیز منه‌ت له‌م و له‌و

هه‌مو هه‌وی سواران هیچیان پێنه کرا
به شڵپه شڵپی پیرێژن چ کرا

ده‌زانی ئه‌وی ژیر و به بیره
خه‌تی خوار له بن سه‌ری گای پیره

شوێن بۆ سه‌ر پیشه‌ی خۆی ده‌چێته‌وه
گیا له سه‌ر بنجی خۆی ده‌روێته‌وه

ئەمەش بزانە پیاوی وریا و ژیر
شانازی ناکا بە باب و باپیر

بەمن چی دوێنی باوکی تۆ خان بوو
خاوەن دیوەخان سفرە و میوان بوو

شەرتە تۆ ئیمڕۆ غیرەت بنوێنی
بۆ خۆت بەرەی خۆت لە قوڕ دەربێنی

دز دیواری کۆن ئاسا دەبڕی
بەڕە هەر لە لای تەنکی دەدرێ

ئیمڕۆ بخەوی بە تەمای سۆزی
لە قوژ بنێکا گەنجێ وەدۆزی

روو بە روو دەبی لەگەڵ ژینی تاڵ
چونکی بە خەیاڵ کەس نەبووە بەماڵ

بەڕۆژ بگەڕێ بەتاڵ و حەتاڵ
شەو بە دەستی پڕ ناچیتەوە بۆماڵ

کێ ڕۆژی ڕووناك چرای هەڵکرا
شەو نەوتی نابێ بیکاتە چرا

تا شێوت چەورە دێنە دەورت کەس
باوك بێ برا، ئامۆزا فەرەس

ساوەر نە سەیری ئەم نەقڵە خۆشە
من دەڵێم نێرە ئەڵێ بێ دۆشەە

زۆر کوتن قورئان خۆشە دیارە
قسە هەزارە دوویان بەکارە

پێی ناوێ ئیتر ئەم بەیت وباوە
مزگەوت روخاوە میعرابی ماوە

کۆنە بەرگی خۆت پینە و پەڕۆ کەی
نەك تازەی خەڵکی لە بەرە خۆکەی

هەنگوینی خەڵکی کە دەس نەدا بۆت
قەناعەت بکە بە دۆشاوی خۆت

پشیلە دەمی بۆ دووگ نە دەچوو
دەیکوت پێم ناخورێ چەن سوێرە پەگلوو

سەگ ئەگەر نەمرێ لە قەساب خانە
لۆی زایە دەبێ ئەو عومرە جوانە

برا وا چاکە نەی کەیە لایی
برامان برایی کیسەمان جیایی

سەر و مال لە تۆم دریخی نییە
بزن لە سەت تمەن هیچ کەمی نییە

پیاو ئەگەر لە ژن لە بەهانە بێ
کارە کانیشی عاقلانە بێ

پێی دەڵێن ئەگەر ئارد دادەبێژی
خۆت بۆ بادەدەی تۆ مەگەر گێژی

کاکە زۆر بۆ لای خۆتی مەتاشە
نەشیش بسووتێ نە کەباب باشە

ناتەواوی هۆی قرە و جەنجاڵە
بەڵام سفرەی پڕ ئاشتی ماڵە

لێم روونە کە تۆش نەبی بەیارم
بەیاری خودا دەسازێ کارم

کە وتیان خاسە زو هەڵ مەماسە
بە خاسە خاسە گو مەکە کاسە

کور کور بێ چاوی لە میرات نییە
کورێ کور نەبێ ماڵی بۆ چییە

مار خۆشی نەهات لە سیری بێ عار
لە بەر کونەکەی شین دەبو بە بار

بێگانە وەکو بوت بی پەرەستی
ئاخری و عاقیبەت دێنی نشەستی .

بیستومە لە زۆر پیاوانی رۆشن
فەقیری خۆشە قورتی ناخۆش

کۆ دێتە ماڵت را نەخەی قاڵی
ئەگەر بە ماڵی بە مام و خاڵی

مەنازە بە بوون مەگری بە نەبوون
هیچی تا سەر نین نە بوون نە نە بوون

ئەم قسە گەلۆ بە سوود و کەڵکە
پیاوی خۆش حیساب شەریکی خەڵکە

ئەو کەسەی راستە و حیسابی پاکە
لە حیساب کێشان بۆ ترس و باکە

لە چاکەی کەمی زاڵم مەتۆرە
مویەك لە بەراز بێتەوە زۆرە

ناشکوری مەکە بەم بەشە کاکە
لە قور ئەوەندە تۆز هەستۆ چاکە

لە هەوراز و لێژ قەت مەڵۆ کوتن
لە بەر با هەرگیز مەکێشە تووتن

بە زاوا بەندی هەتا کو مردن
نەکەی بچۆ سەر ماڵە بابی ژن

چێگات نە لێژە نە خوار و خێچە
هەر خەوت نایە بیا نوت کێچە

خۆت لێ نە گۆرێ گەر بو یتە گەورە
مە شهورە دنیا بە پێچ و دەورە

پیاو کارێک بکا کەپێ بوە ستێ
دوو شووتی هەڵنا گیرێ بە دەستێ

تێر نابێ چاوی تەماع لە دنیا
کوڵێک هەڵگرە نە پیسێ لە بنیا

بیکە ئاڵقەی گوێ ئەم پەندە جوانە
هی پیرە مێردە قەدری بزاننە

تەماع سویرا وە وەك ئاو دەنوێنێ
تا بیخویتەوە تو نیەتی دێنێ

تەشوێ بی ناوت نابەن بە باشی
چونکە هەر بۆ لای خۆتی ئەتاشی

رەندە بی هەموو رەنجت بە بایە
لە هەشتی مشتی بۆ لای تۆ نایە

ئاکارت وەکو مشار بێ باشە
هەم بۆ لای خۆتە هەم بۆ ئەولاشە

تاقە کراسێ بدری بە پیسی
هەزار بە پاکی بدرە هەر پیسی

گەر بە درۆزن نیشو بانگت رۆیی
بێ نرخی لە لای بێگانە و خۆیی

بەو کەسە دەکرێ بڕواو متمانە
پابەندی وەفا و عەهد و پەیمانە

کەسێ راست نەبێ قەول و بڕیاری
بیخاتە پشت گوێ شەرت و قەراری

گەورمش بێ لە ناو کۆمەڵ بچووکە
وەك پووڵی قەڵب سووك و چرووکە

سوور نەبی لە سەر وەعدەو بەڵێنی
گەنجی دونیات بێ پووشێك ناهێنی

بێ دا بنشین تاوێك دووبەدوو
بێ ژنگێك دانێین لە بەینی هەردوو

دەروانینە یەك لە روی تێ بینی
ئەو تۆت دەبینم کە تۆ دەمبینی

من چەندە بۆ تۆ دەکەم دیاری
تۆش هەر ئەوەندە لە منەوە دیاری

هەتا خاوەن ماڵ دزی گرتە دەست
دز خاوەن ماڵی گرت ودەستی بەست

ئەوی لە پوشیێک نەکولێتەوە
لۆدە کای بەرن ناپرسێتەوە

بەو کەسە ئیژن جوامێر و ئازا
بەخشین لە دوژمن نەکا تەقازا

بەس لە مە زیاتر خۆت گێل و کەڕ کە
ئەو ماستە بۆ مونی یە باوەڕ کە

خۆش باوەر نەبی بەو حەددە چاکە
ئەو هەویرە ئاو زۆر دەبا کاکە

ناپاك هەمیشە زیت و وشیارە
هەر دار هەڵێنی سەگی دز دیارە

مامر قەڵەو بۆ یان لەڕ و لاواز
ئەپچری هەتا دەکا هێلکەی قاز

قەل ئەلێن لاسای کەوی کردەوە
رۆینەکەی خۆشی لە بیر بردەوە

بەرەم هەیە چۆن قاڵی تۆ راخەم
بەنکاڵم لە بەن چەکمەی تۆ ناخەم

خو بەزل زانین هی تازە کورە
گەوج و نەزانن لێیان ببورە

ئەم پەندە کۆنەم لێ بسەلمێنە
لە ماوەی ژینت دو کەس مەدوێنە

یەکێ بە سواری دێ رادەبووری
یەك پۆل دەژمێرێ لە دەریا ژووری

زاڵم بێ بە پرد مەڕۆ بە سەریا
قەت بە دەمی سەگ پیس نابێ دەریا

مەوعیزە لەلای پیاوی عەقڵ کەم
بەیتی بلەیە و شانامەی رۆستەم

ئاو بە ئاور دا کرا و کۆتا بوو
ئەو شەرە هەر بۆ لێفەی مەلا بوو

قەت مەلێ بوومان بێژە هەمانە
نان ئەمو نانەیە ئەمرۆ لە خوانە

قەی ناکا لە کەر بشکەوی جارێ
شەرتە لە کورتان نەکەوی خوارێ

ئەو کەسە دۆستی گیانی گیانیتە
هاورێی نەبونی و لێ قەوما نیتە

کەسێ چروکە و مستێ قوچاوە
شێر بەگوێ بگرێ سوك و بەدناوە

پێستی ئادەمی بە سەر کشاوە
بەرگی نامەردی لە بەر کراوە

هاکا لە داخا بومە دێوانە
هەر کردەی منە و بردەی شەیتانە

مانە مردنی خۆش بیرەوەری
ژانە ژیانی سەدەقە سەری

خوشە تەنافم بچێتە ملی
نەك بە خێوم کەن بە لارە ملی

ناچێ بە هەڵە پیاوی وریا و ژیر
تورە نابی زوو هەڵناچێ وەك شیر

ناراسی هەتا نەبینێ بە چاو
ئەگەر کوتت حەق رادەوەستێ ئاو

کێ باسی خەڵکی کرد بە لاتەوە
بۆ ئەوان قسەی تۆش ئەباتەوە

ئەم پەندە راستە و جێگەی باوەرە
روزمان ئاور خۆش کەری شەرە

پرس و رات نە بۆ ئیشت لە پاشە
سەری بۆ دەلاك نەتاشی باشە

کاری سەر بە خۆ ناحەز دە نوێنی
بەردی لە خۆوە سەران دەشکێنی

دەڵێن هەر شتێك شێت بیخاتە بیر
دەر نایە تەوە بە سەد پیاوی ژیر

گێرە چۆن دەکرێ بە بزنی هەزار
گا جووتی دەوێ پیاوی کۆنە کار

هێندێك شت نابێ زۆر بی پشکنی
تۆ کاڵەك خۆری یا بێستان رنی

چاکی بۆ هێنا بەخت و ئیقباڵی
تووتنی خۆش و ئاغای ناحاڵی

دڵی ناسووتێ بە ماڵی خاڵی
گوڵڵەی بایز ئاغا و شەق لە کەنداڵی

تا عاقڵێ بیری کردەوە لە کار
شێت کاری خۆی دی بژی هەزار جار

بێ ئیزنی خاوەن بەخشین حەرامە
پیاوەتی لە سەر ئاوی حەمامە

منەت لەم و لەو مەکێشە دەم چەوت
پووڵ بدەو مەلا دەرکە لە مزگەوت

هەڵە چاو پۆشی لێ دەکرێ بەلام
جارێك و دوو جار نەکو بەر دەوام

شتی تەماع کار لە کرین نایە
ئەسپێی بە ئەسپە کێچی بەگایە

خۆی لە بۆ راوچی دەکوژێ تاژی
تا کەرێ نەبێ عاقلێ نازی

ئەمەش پەندێکە روون و ئاشکرا
برا مەکوژە بۆ دەستە برا

کەروێشك هەڵدێ لە ترسی گیانی
تاجی بۆ سەولە دەك بە سندانی

بە توندوو تیژی کار نابێ مەیسەر
مار بە قسەی خۆش لە کون دێتە دەر

وتیان پشیلە گووت بە دەرمانە
دای پۆشی بەخۆل ئەو بێ ویژدانە

نەم دیوە لە ئاش گەرمتر کاسە
مەگەر لە زیریا هەبێ نیوکاسە

لە زەوی بۆت بۆ یا لە حەوا وە
قەت دەستی کەرەم مەگێرە دواوە

نەقڵە لە پیاوی شیرین گوفت و لفت
قازی مەراغەش دەخوا ماڵی مفت

وایان فەرمووە زانایانی زوو
زۆر درەنگ هەیە باشترە لە زوو

کۆ گورج و خێرا تەماحی تێر بوو
شەیتان پەلەی کرد چاوێکی کوێر بوو

ئەگەر شەر قوونی لە دەرکت ناوە
بیکە خوا بە تو یا بەوی داوە

دەست مەپارێزە لە ویشك و لەتەر
دەڵێن هەر یەکە شەڕ و نیوە شەر

رێژنە بارانە یا رەشەبایە
هەر عومری بەفر بە بای فەنایە

ئەگەر رەمەزان یا شەشەکانە
تازە بەشی من زەم و دوونانە

وتیان بە وشتر بۆ چی داماوی
مژدە بۆ خوا کوڕی پێ داوی

وتی،کوڕ دیارە هێزی ئەژنۆمە
بەڵام، باری خۆم هەر لە سەر خۆمە

گۆشتی ڕانی خۆت بکەی بە کەباب
گەلێ باشترە لە منەتی قەساب

بە قسەی چەور و شیرین زمانی
تۆ هەڵ خەڵەتێی گەوج و نەزانی

هەڵە ولە بیر چون جار و بارێکە
دەلێن هەر عەقڵەی لە خەسارێکە

دوستت تا نەبێ وەك خۆت دڵ بە کوڵ
بۆی هەڵ مەرێژە خێرا کیسەی دڵ

تا ئەمو نەسووتێ بۆ تۆ هەناوی
هەڵ مە قرچێنە جەرگت لە تاوی

هاورێ گەلێکیان وەك ماری سڕن
ڕواڵەت دۆست و لە بنەوە بڕن

ئیمرۆ لێ دەدەن لافی دڵسۆزی
دەبنە دوژمنی باب کوشتە سۆزی

بەکاکە کاکە هات بەلامەوە
بو بە سوجەمار دای وەپامەوە

گوشته زون دێنێ برینی خه نجه ر
ته شه ر زامی دڵ ده کا دیوه و ده ر

زانیت که دوژمن لێی هه ڵگرتی قین
ژه ری ده رخوارد ده تێکه ڵ به هه نگوین

زۆر کوتن بایی نادا به قسه
ئه و که سه ی که سه حه رفێکی به سه

وا بووه هه زار به تاقه مه ردێ
به زیوه ده لێن سه ت قه ل و به ردێ

بۆ بابت ئه گه ر به سود و که ڵکی
قه ت جنێو مه ده به بابی خه ڵکی

ئه م ماندو بونه و ئه م خۆ کوتانه
به ر به رکانی له گه ل ژیانه

ژینی که م له گه ڵ مافی سه ربه ستی
خۆشه نه وه ك زۆر بژی به په ستی

چ به ئاشکرا چ به نهێنی
ده ی د رویه وه هه ر چی رایچێنی

چاکه و پیاوه تی قه ت ناچێ له ناو
ون نابێ ئه گه ر بیخه یته ناو ئاو

شوێنی مەکەوە بە هەوای پێشو
قوڵی ئەو قوڵی نەماوە هەی هو

ئەو کەسەی نانی بۆ تۆ نەدەخوارد
ناتداتێ بچی بۆ لاوێچێک ئارد

لەم دەورە کەمێ بیرکەوە نامە
گێرەت لە هەولێر دەگەڕێ مامە

گەلێ بە نرخ و جوانە ئەم پەندە
بۆ ئەو کەسانەی لوتیان بڵەندە

کێ بەرزە فڕە و خۆ بە زل زانە
ڕۆژێک ئەی هاڕێ ئاشی زەمانە

هەتا نورەیان دەگا لەم ئاشە
شا وەبیر خۆیان بێننەوە باشە

ئەمە شتێکە بۆ هەمو کەس ڕون
بە مەیلی ئەو بو گەڕانی گەردون

خەڵکی ئێرانی کرد بوو بەندە
ئەو دێوە زمەی خو ناپەسەندە

ئاکامی چی بو چۆنی بەسەر هات
ڕەش و ڕەهەندە دەرچو لە وڵات

جۆی لە چوار قوڕنەی دونیا پێ تەنگە
مام سامیش دەڵێ نامۆێ نەنگە

بزانە باران توند دێ بەرە و خوار
خۆی پێ هەژارە بۆ فیز و دەمار

دەکەوێتە دەم گیانداری بەحران
دەبێتە دوڕی قیمەتی و گران

شەونم لە سەر گوڵ دەدرەوشێتاوێ
بەرز ئەبێتەوە بە تینی تاوێ

فڕی سوار دەبۆ کە چو بۆ حەوا
زوو لە ناو دەچێ و دەبێ بە هەوا

با بیینەوە سەر پەندەکانی زوو
وایان فەرمووە سەردەمی پێشو

گورگێک بە سە بۆ قرانی کۆزێک
ئابروی هۆزی دەبا ڕەش بۆزێک

هەر قافڵەیەك پێشەنگی کەر بێ
بێ گومان دەبێ توشی زەرەر بێ

لە دەرکی کەست هێنابێ شەقە
دەرکت دەدرێتە بەر مست و لەقە

کەر لە کوێ کەوتوو ولاقی خزاوە
سەیری کە کوندە لە کوێ دڕاوە

گەورەیی خەرجی پێویستە گیانە
ریشت بوو ئەشێ هەڵگری شانە

دروشمی پیاوان دیارە بە ریشە
بەڵام پیاوەتی ریش نی یە ئیشە

گەلێک جار لە بن ریش و عەباوە
فێڵ و تەڵەکە و پیلان و داوە

لای گەوهەر فرۆش گەوهەر گرانە
قەدری زێڕ لە لای زێڕینگەرانە

بۆ گفتی شیرین دڵم لە کوڵە
ئێژن قسەی خوش کوێستانی دڵە

ئەم قسەش گەلێ بە تام و بۆنە
دل ئاوێنەی دڵ فەرمودەی کۆنە

پیاوەتی خەڵکی بگرە بەرچاوت
دەنا بە سپڵە دەزرێ ناوت

کەرەم کەمیش بۆ زۆری بزانە
زیاد دەکا نیعمەت بە هۆی شوکرانە

نە ئاسن بە فو بۆت نەرم دەبێ
نە حەمام بە تڕ قەت گەرم دەبێ

بە هێزی لاوان بە تەجرەبەی پیر
بە تێکۆشان و خەباتی شێل گیر

بە تەگبیر و رای پیاوی روناك بیر
گا جوتی هیوات دێتەوە بەر نیر

راوێنی غیرەت بە کەمەر داکە
نان هەتا نەی جوی قوت نادرێ کاکە

لە گەڵ دەستی گەل تەکانی دەرێ
بەرەت لە قوراو دێنیتە دەرێ

وەك دەڵێن ماوەی کورتە تەنگانە
زوو بە دوی دا دێ خۆشی و فەرعانە

زۆرم بیستووە شاگردی کۆڵی
هیچ فێر نەدەبو لە بەر کڵۆڵی

چون ماندو نەبو لە ئیش نەوەستا
ئێستا کە بۆتە باشترین وەستا

هەر تۆزی لە سەر خۆ بێ پشوما ن
لە قۆرە هەڵوا دەخوین هەموما ن

ناسپاس نەبی لە ماوەی ژینت
کەڵک وەردەگری لە دونیا و دینت

تۆ چۆنی بۆ من منیش هەر وامە
دونیا دەستە واو یا دەستە وامە

بە ئیمڕۆ و سبەی درۆ و تەفرەدان
قەولی هاوینم لێ مەخە زستان

بەد بەخت ئیشی نارێک و خوارە
مزگەوت دانێ قیبلەکەی لارە

چون بەختی رەشە ئێسکی گرانە
خوێنی کە کرەیە دوانی ژانە

لە شانان قورسە دێزە و دزێوە
دوعاش بۆ خەلکی بکا جنێوە

بەختەوەر چونکی بارەکەی بارە
ناحەزیش بدوێ شیرین و تارە

هەرچی ئەو بیکا پەسبەندی عامە
لە نێو کۆمەڵ دا بە ئیحتیرامە

گەرچی حەق لە دڵ گران و سەختە
بدەن لە تەختە حیزیش بە بەختە

دویٚ خەڵکت تۆقان ئەورۆ بتۆقە
مەشهورە دونیا مەندۆق مەندۆقە

دوێنێ تۆ رەحمت بە هیچ کەس نەکرد
خوا شوکور ئەورۆ بۆمان بویە پرد

دوێنێ ملهوڕ و تۆسن بوی کە چی؟
ئیمڕۆ سەر شۆڕ و کز و مل کەچی

چەکت بە نەفتم کرِی بۆ گیانم
هات نورە گورزم دەردت دەزانم

دوژمن هەر بۆیە کاری سەر دەگرێ
چون بە عارەبەکە روێشک دەگرێ

خوێنی شێرت کەم لە دەمار و رەگ
هەر فسۆسی وەك تاجی قوباد بەگ

لە وەختی راو دا نەبێ گوت نایە
چار چی یە خوێری پیشەی هەر وایە

شتی چاك دەبێ رەسەنی چاك بێ
لە ماینی قوتر ئەسپی شێ نابێ

تاجی رەش کوژیش باوەڕم وایە
لە دڵی فسۆس قەت بەدی نایە

ساتێ ناگرێ ئارام و قەرار
لە نێو کالاندا تیغی جەوهەر دار

بە دو کەس دەکرێ خراپە و چاکە
چەپڵە بە دەستێك لێ نادرێ کاکە

بێ دەرێێ دو گەز جاوی دێتەخەو
زگ برسی پلاو دەبینێ وەك ئەو

ئەو بۆنەی مەستی کردی وەك شەراب
کەر داغ کردن بو نەك کزەی کەباب

لە بەر مەینەت و دەرد و نەخۆشی
ناچێتە گەروم قەت ئاوی خۆشی

وایان فەرمووە قەدیمی دڵپاك
سوار هەتا نەگلێ نابێتە سوار چاك

تا نەخۆش نەبی نەچیە حەکیمی
نازانی قەدری ساغی و سەلیمی

تا نەهاتە گوێت شەقەی قەناسە
تێ نەگەیشتی دونیا چ باسە

وتم لا مەدە لە رێبازی حەق
تا نەتنا تەبەق بۆ نەتکوت سەدەق؟

کەی پاشی باران کەپەنک دابە؟
نوشدار و لە پاش مەرگی سۆهرابە

پاش روت کردنەوە بۆ خۆف و خەتەر
تەشتی زێر دانی لە سەر تەپڵی سەر

لە بەردیان پرسی بۆ چی وا رەقی؟
کوتی بەردم دی زۆر بە دڵ رەقی

شایی نەکراوە دەهۆڵ تەقەی دێ
بەن نەرێسراوە جۆڵا شەقەی دێ

وتیان بە قرژاڵ بۆ چی بەدو سەر
دەرۆی وتی : شۆخ لێی عەیبە مەگەر

شەرنەکەر پیشەی زوو دانیشتنە
بەردی زل بەڵگەی نەهاویشتنە

هێندێ کەس ئازاو رژدن لە شەرێ
هەتا کو لێیان وەراست دەگەرێ

کاتێ شەرەکە گەرم بو تەواو
رێگای هەڵاتن دەگرنە بەرچاو

دوژمن خەریکە کوێرایی دایە
چاوی دوو سەری پێمان هەڵنایە

دیسان خیشی کرد وێنەی بەرازی
کەر ماندو و مردو خاوەن نارازی

نایەوی لە گەل ئێمە بسازی
نە دێتە پردێ نە دێتە بازی

مەڕوانە خانو دەرکو دەروازە
دایکان ببینە و کیژان بخوازە

بە توند و تۆڵی و گورجی مەنازە
بۆ کچان بەختی دایکان جیازە

پیێم را ناگیرێ ئەم ناز و بازە
ددان کە ئێشا عیلاجی گازە

نامەوێ، بمرم لە بەر موحتاجی
گۆشتی کەروێشک و بۆفسی تاجی

ناخۆم و هەرگیز نەی بینم یارمب
شیری وشتر و دیداری عارەب

بۆ سیرت بۆبێ لە دەم لیێو ئالان
نەك گوڵ وەرگری لە دەست خوێن تالان

هەر لە عەرشەوە هەتاکو قورش
کەس هەیە بە دوی خوی بڵێ ترش؟

سەر لەبەر نامەرد دا مەنەوێنە
بۆ وڵات و گەل خوێنت بڕژێنە

بە زۆری بازوو بە هێزی شانان
خانی خانان بە یان تۆزی بانان

شوڵی شلك و تەر دادێتەوە زوو
دەی چە مێنیوە چۆنی مەیلت بوو

كاتی وشك بو چۆنی دا دێنی
زۆری خەریك بی رەنگە بیشكێنی

نەمام كە تازە چەقابێ دیارە
بە هێزی كەسێك دەردی دوبارە

بەلام كە ریشەی داكوتا زەوی
بو بە دارێكی زل ومل قەوی

دەر نایەتەوە نەك بە شان و پیل
بەكەڵ و كۆتان تەنانەت بە فیل

ئەگەر برای پشت بو بە برازا
تازە دەرچو ، كار لە كار ترازا

دەستە چە ورەكەت لە من هەڵمەسو
بوك لە گەڵ تۆمە گوێت لێ بێ خەسو

دایك تاریفی كچی خۆی بكا
دۆم بێتو كەڵاش لە بۆ خۆی بكا

عەتر دەبێ خۆی بۆن بدا كاكە
نەك عەتتار بڵێ زۆر عەتری چاكە

یاران مەمدەنە بەر تیری لۆمە
من نیێر بێ و مێ بێ هەر لەبۆ دۆمە

سا بێ سكی خۆت مەدرە لە داخا
كێ مردو كێی تر ما لە وەجاخا

تەك دڵە كوێر بی عومرت نەمێنی
قالاو لە جێگەی بولبول دەخوێنی

لە دونیا هەرچی گەندە و مەندەیە
بۆ چی هەر بەشی خدری زیندەیە

لە جێگەی خۆی دا ئەمەش هەر پەندە
نامینێتەوە گەندە لە مەندە

زال گوتی : روستەم رۆڵەی زەمانە
قەت دوژمنی خۆت بە كەم مەزانە

مەڵێ با شارم ناكا ئەو گولە
چكۆلە فیڵ و تەلەكەی زلە

چاکە بە چاوا دراوە تورە
نەقڵی نێرگەکەو پیرە گاسورە

تەلا لە مل کەر بکەی ماقوڵە
سەلا لەو کەسەی بۆ پارە و پوڵە

ئەوی لە لێفەی بابی نەترپیوە
لوتی پەرز بو بەو زێر و زیوە

دیت سەگی سپی تفی لێ رۆکە
ژەرەری زۆرە بۆ بارە لۆکە

چاکەی تۆم هەرگیز نابێ لە چاوا
نانی کۆماسی و پاسی جرتاوا

کەسێ خۆی لە لا گەورە و گرانە
نەچێتە پێستی خەڵکەوە جوانە

کەسێ ئاکاری پەسەندو چا بێ
حورمەتی خەڵکی دەبێ لە لا بێ

عەیب و عاری خۆی بێنێتە بەر چاو
خەڵکی بە سوك و چروك نەبا ناو

ئەگەر نەشخوێنێ کەڵە بابە سور
رۆژ دەبێتەوە بڵاو دەکا نور

کەسێ وەجاغ کوێر سەر بنێتەوە
یەکجاری چرای دەکوژێتەوە

کوری چاکی بێ خێری بەلاشە
بێکەسی دەڵێن بۆ خودا باشە

رێز نادا بەکەر درێژی مەودا
نابێتە یەستر بەچونی بەغدا

سەرمایەی ژیان ژن و ددانە
بە دەردت نەخۆن دونیا زیندانە

خەتای نەکردوم بەمل رابێنی
شانەکەت لەسەر مندا دەشکێنی

مەشهورە دەڵێن خلە دەکا ..
بلەی چارە رەش دەبەن بۆ دیوان

یەکجاری لێز بو جێ بە هەتیوان
ماڵ بۆ خۆی نەبو رێی تێکرد میوان

ماڵی مێروڵە بەکەچکە ئاوێ
وێرانە بێنەو بەرەی پێ ناوێ

زۆری ناشکوری کردو هەڵقڕا
وا مانگا مردو ئیتر دۆ بڕا

ئاش هەر کار دەکا گەنم دادێنێ
چەقەنە سەری خۆی بۆ دەشکێنێ

مالی وا هەیە قاقڕ وکرێن
لێی دەس ناکەوێ بەردی سەرشکێن

چبکەم لەگەڵ تۆ بەختی خەواڵو
دەتکەمە تەنگە و دەبێوە پاڵو

تا کرژت دەکەم تۆ هەر خاوتری
هەر بۆیە ریسم بۆ تەوە خوری

هیوام کوڕێ بێ‌و.. ئەویش لە بارچو
تازە کوڕی‌چی وەك بەفری پارچو

خۆت لی ون نەبێ هۆشت نەتاسێ
پیاو دۆست و دوژمن دەبێ بناسێ

نە خوش باوەر بە نە بێ باوەربە
نە تێ هەڵقوتێ نە کوێر وکەڕ بە

لای ژیر وزانا هیچیان پەسند نین
گوێ بۆ بیستنە و چاویش بو بینین

هاتەوە بیرم پەندێکی زەریف
ئەم چاوە کوێر بێ نابینێ حەریف

هەرچی تازە بۆ پەسندی خەڵکە
بەڵام هێندێ شت کۆن بۆ بەکەڵکە

دۆست و دۆ لەگەڵ شەڕاب و توتن
هێندێکیش دەڵێن کۆن بۆ باشە ژن

ئەمەش فەرمودەی قەدیمیەکانە
قەدری قەدیمیان زەریف بزانە

شەممە باشە بۆ هەمو کار و بار
بەڵام قەت بوکی تێدا مەکە سوار

شەممە و دوشەممە و سێ شەممە لیباس
مەبڕە زەرەرە بە تەجرەبەی خاس

ماڵ گەسك مەدە بە نوێژی شێوان
نەوەك ناکۆکی بخاتە نێوان

یا نوکی گەسک بدە لە ئاگر
تۆ لە پێشینیان نازانی چاتر

مریشك خوێندی سەری ببرە زوو
دەڵێن تێك دەدا بەینی ژن و شو

ئەگەر ناوەخت خوێندی کەڵەشێر
گوشتەکەی دەخۆن یا دەی کەن بەخێر

کاتی خۆی نەبێ قاقا و پێکەنین
ئاکامی دەبێ بە گریان و شین

هەر پێکەنینێک دوایەکەی شینە
شیوەن باشترە لەو پێکەنینە

دەرزی لە قاچ و قولی خۆت راکە
ئەو کاتە شوژن بە پێی من داکە

زستان بە سەر چو بەفر تووا وە
روو رەشی هەمو بۆ رەژی ماوە

ئەم پەندە سودی تا قیامەتە
زمان لێ گەرێ سەر سلامەتە

ئەم پەندە جوانەت لە بیر بمێنێ
تۆفان ددروێ کێ با دەچێنێ

هەمو کەس دەکا بەم پەندە بروا
هەچی با هێنای هەر بە با ئەروا

مەیهاوێ سەر من هەرچی خەتایە
دەستێک بە تەنیا تەقەی لێ نایە

کێ بێتو نەکا بەرگری لە خۆی
بەلام کەس خەتا ناگرێتە ئەستۆی

گەلێك تێك هەڵچون جێی هومێد نینە
شەڕی كۆنە قین گەرم و بە تینە

خەیاڵ خەزێنەی بەكەس نەداوە
زێر بۆ دینەوە خەیال پلاوە

ئەمەش كەڵكی زۆر بۆ گوێد یرانە
كێ لە سەر سەبرە لە سەر خێرانە

كەری دێز دەكا حەز لە توپینێ
تاكو خاوەنی زەرەر ببینێ

بیری هەر لە لای هەل و هەڵمەتە
چوزانێ گورگ مەڕ بە قیمەتە؟

قەسەم بەو كەسەی نەزاو نەمەرگە
توبەی بە راستی گورگ هەر مەرگە

تاكو بز شیرداو بەشی داپیر دا
ئەو كلكە قوڵەی رێوی فەقیر دا

قیل سپی دەبێ بێ درۆی فەرزی
كلكی وشتریش دەگاتە عەرزی

تا گورگ دەكا توبە وەك نەسوح
سەبری ئەبیوبی دەوێ و عومری نوح

ئەم نەقڵە دڵی پیاو دەکاتە بەرد
قەل بە قەل دەڵێ روت رەش بێ نامەرد

ئەو کەسەی دەبو نەدۆڕێ دۆڕا
بۆ ئاسنی سارد دەکوتی لە خۆڕا

نسیحەت ناچێ بە مێشکی کەردا
کێ دیویە بزمار بڕوا بە بەردا

حاملانی کەسێ خولقابێ ناحەز
هەر وەکو گویزە بیدەی لە گومبەز

بەو هەرد و گیفە کوا دڵم خۆشە
پێشت پۆڵا بێ پاشت کڵۆشە

بەسمان بە سەردا لێدە گیزو فیز
پیوەدان خۆشە نەوەك ویزە ویز

لاوی کورد لەخۆی بەستێ فیشەکدان
شای ئیران قبوڵ ناکا بەسەپان

دەڵێن نابارێ لە هەمو هەوران
دلنیاش مەبە لە سوری دەوران

ئەمەش نەقلێکی لە مێژ و کۆنە
پاداران بگرە بێ پا ئی خۆنە

ئەوەی تۆ قینت لێ بو خرا گڵ
دمجا چنگێ ڕۆن هەڵسو لە سەر دڵ

لە ترس و خۆفی ماری بەد کردار
لە پەنا ئاور خوم داوە حاشار

خوشیم نەدیوە لەم ڕۆژگارە
وەتی هەم ئیمسال خوزگەم بەپارە

دەستی تەماحت هێندە پان مەکە
خاوەنی کەرەم پەشیمان مەکە

ئەم نەقلەیان زوو کرد بو شعار
بە قونی موفلیس ڕیشی تەماحکار

کچ شوکا دایك دەماخی سازە
کوریش ژن بێنێ کز و بیێوازە

خەڵك لە دەست تۆ دەمێکە یاسە
قڵپ ئەبێتەوە کە پڕ بو کاسە

پیێم سەیرە تۆ زۆر بە خۆت دەنازی
نە سەری سیری نە قونچکی پیازی

نە هێندە تال بە تف بتخاتە دەر
نەوا شیرن بە قوتت دەن یەکسەر

زۆر کوتن چی یە ریس و گوریسە
تا یەکیک دەلێی دوان ببیسە

پیاو مالی دەوێ ژنان زێڕ و زیو
بزن خەمی گیان قەساب خەمی پیو

ئەوەی لێی دەدا لافی قەیسەری
کونی مشکی لێ بۆتە قەیسەری

هەر لە کۆنەوە وا هات و واچو
گوڵ چن دڕویان بە دەستی داچو

کێ کۆی کردەوە بە زەحمەت و رەنج
کێ بەختەوەر بو بە گەنجی بێ رەنج

شۆرشی کاوە بۆ فەرەیدون بو
کاری خاتون و ناوی مەیمون بو

کوێخای لێ کەوتو مێی دەرەبەگە
گورگ کە پیر بو مەخسەرەی سەگە

ژوشک بە فەرخەی خۆی دەڵێ رۆڵە
بێچوی کێ بە قەت تۆ نەرم و نۆڵە

لە بەر دڵی من نە قاقوم نە قو
نەرم و شل نینە بە سەت یەکی تو

لای باوەر نەکەر خۆت ماندو مەکە
تەقەی بۆ بێنە لە بنی کولەکە

ئەگەر نات خورێ تۆ بنی رانی
چیتە لە ماندو نەبینی شوانی

ژن ئەگەر ناوی سوکی دواخستی
خیرا سێ بەردەی ینێ لە مستی

پیاو ئەگەر هاورێ نەبوو هاوبیری
دەلێن سێ بەردە و ماڵی فەقیری

عەیبی یەک کوتن لە عەقڵ دورە
دیارە وەک تفی سەر بەرە و ژورە

لە چاوی خۆتا نابینی گاسن
شوژن دەبینی لە نێو چاوی من

دەزانی ئەوی بە بیر و ژیرە
خەتی خوار لە بن سەری گای پیرە

خوای تەعالا کار بێ جێ ناکا
تا کێو نەبینێ بەفری تێ ناکا

کەسێ لە مەیدان گۆ دەباتەوە
کاتی رق هەستان قین بخواتەوە

پیاوەتی و ئیشی مەردانە کردن
لە بەخشین دایە نەك تۆڵە سەندن

چۆن بە دەرد دەخوا چارەی دەردی کە
شیف و وەردی کە لە سەر بەردی کە

کەچەل دەرمان کەر بوایە بۆ کومان
لە پێشا سەری خۆی دەکرد دەرمان

ئەگەر لێ گەڕێ شوفاری بەدفەر
ئاو دەخواتەوە گورگ لەگەڵ مەر

کەنگێ درۆزن جێگەی بڕوایە
تەنانەت ئەڵێن دوژمنی خوایە

درۆزن شتی لە بیر نامێنی
حافیزەی کەمە زوو دادەمێنی

وتیان بە ڕێوی شاهیدت کێ یە
وتی: کلکی خۆم باوەڕم پێ یە

بەیتی ڕۆستەمیان سەر لە بەر شەوێ
خوێندەوە یەکێ هاتە جواب لەوێ

کاکە گیان مەڵێن قسەت بۆ جێ بو
نەمزانی روستەم نێر بو یا مێ بو

ئەڵێن حاڵی بون لە نان و پلاو
تامی خوشترە بە بی چاوو راو

دەعبای وا هەیە دەخوی گوشتەکەی
دەعباشە دەبێ گوشتی دەرخواردەی

پێم خۆشە لاشەم لە دوم بکێشم
بەڵام منەتی ناکەس نەکێشم

هەر بە منداڵی شێرە کور دیارە
لاوێچ نمونەی بار و خەڵوارە

ئەوی قەرزی کرد بە تەمای داهات
هیوای پێ نەبێ تایەکی داهات

هەوڵ جێگای رمب وە بەر چاو بێنە
بە دلنیایی رمب بچەقێنە

چکۆلەترین کردەوەی عیسان
لە سەت قسەی زل باشترە دیسان

ئەستەمێك نی یە کە ئاسان نەبێ
پیاو ئەو پیاوەیە هەراسان نەبێ

بیستومە دەڵێن مار هەتا کو مار
نەخوا نابێتە هەژدیهای زۆر دار

حەزدەکەی نەچیە ژێر زنجیر و کۆت
دامەزرێ لە سەر پەت و سینگی خۆت

کێ رازی نەبێ بە بەخت و بەشی
تەمەن سەردەبا بە چارە رەشی

ژن دەلێ نانی ویشکم دەست کەوێ
خوشە نەك پلاو لە پەنای هەوێ

پاشایەتی یە ماڵی بە تەنێ
کیتەڵەی تەنێ بەهەشتی بەنێ

قازانی میردان بە حەوت ساڵ جارێ
دێتە کوڵ بەلام دەرژێ بە جارێ

مشتەی هەمانە و داسی رەمانە
زۆر باوە لە ناو دۆستی زەمانە

بۆیە جارز بوم من لەم ژیانە
رێوی لە حاستم شێری ژیانە

خراپت بۆ خۆت دانەنا کاکە
خوداش و خورماش تەگبیری چاکە

ئازا کوڵی دڵ دەرێژی بەقین
بۆ دەسهەلاتیش بە گریان و شین

بەینێکە بڕوات بەکەس نەماوە
نێرە بیدۆشە لەتۆ روی داوە

ناندێن کون مەکە لێت خوارد بۆ نان
چێژەت لە خوێ کرد مەشکێنە خوێدان

هەرچی نەبوبێ نەیان فەرمووە
بیری دواییت بۆ ئەوی چووە

وریا بە نامە تا نەختێ زووە
تا زۆلە چەرم ئاو نەی بردووە

من لە خەڵکم بیست تۆش ببیسە لێم
جام دەڵێ بشکێم بەڵام نەزرینگێم

لە دوی وێڵ مەبە تازە بۆ سودە
باز لە بەرەگە دەرچو بێهودە

قسە بێکەڵکە درێژ و زۆر بێ
کەم و دڵگر بێ نە زۆر بێ و بۆر بێ

زەرەر لە نیوەی بگەڕێتەوە
زوتر قەرەبوی بۆ دەکرێتەوە

دەرفەتە هەرچی دەست بەجێ کریا
خوزگە بەو خوێنە شەو دێ بەسەریا

بڕین تا گەرمە گورج و بێ ترسە
کە ساردەوە بو بە ژان و قورسە

سوتاوی لە سوێی خاڵی گەردەنی
هێندە تامەزرۆی بە دۆش دەژەنی

روبینی و ریا بۆ بەر حزورە
چاو حەیا لە چاو دەکا مەشهورە

سەولە زیاد نابێ بە کلکبە سوتە
وڵامی دەدرێ بە توتە توتە

خاڵەگیان بۆیە پێت دەڵێم خاڵە
چولەکە بگری بۆ ئەو مناڵە

نابوتی دەستی پەڵپ و بیانوم
لە ساجی عەلی ناوم کە بانوم

تاسەم لێت نەشکا ناردی بە دوتا
بۆ نانی یە سەر سێڵەوە سوتا ؟

هاوین چو درا لێفەی فەقیری
چەن تاڵە ژینی فەقیری و پیری

ژن تۆ سنیش بن لە فەقیریانە
توران و زیز بون شیر و تیریانە

پیاو چەقویە ژن بۆتە هەسانی
توند و تیژ یەکا بە هۆی زمانی

رق هەیە چەن مال ئاوەدان دەکا
رقی واش هەیە ماڵ ویران دەکا

هێندی بە تا خوین دەبزوێ لە رەگ
قەدیمی دەڵێن شەر هاتۆ بۆ سەگ

شەڕ ئیرادە بە و سەر و سمێڵەوە
توشیش بوی رێگای ئاشتی بێڵەوە

زۆر دەرهەڵمە بە هۆش بە تارێنە
چاوت سور نەبێ کەف مەچارێنە

کاکی خۆم دونیا زۆری پێ دەوێ
رۆژێکی وادێ چاو وە چاو کەوێ

وەك دەلین هەر کێو وە کێو ناکەوێ
ئادەمی حەوجەی وە یەکتر ئەوێ

مەشهورە بزن بۆ تاقە شەوێ
جێگای خۆش دەکا لە کوێ وەرکەوێ

بە پیری نەبێ بی خواردنی پلاو
لە باتی زاری دەست دەبەی بۆ چاو

دەڵێن ئادەمی تەیری بۆ باڵە
لە چۆڵ و چیا وێڵ و عەبداڵە

گا لە پێ دەشتە گا لە دەم یاڵە
ڕۆژێ دور وڵات ڕۆژێ لە ماڵە

دو شت هەن باشن هەم هۆی نەمانن
ئاگر و ئاون وا بۆ ئامانن

کەسێ تاوس و توتی خۆش دەوێ
ڕێی هیندوستانی دەبێ بەر کەوێ

کێ شۆری کەعبە لە سەری دابێ
دەربەستی چەقڵی موغیلان نابێ

باب دەسەلاتی دا بە عەولادی
دەبێ بچێژێ دەردی بێ مرادی

کێ لە زۆر زانی بابای عەیارە
نێو بانگی لە گشت دێهات و شارە

کێ بە قەت هەمو کەس قین ئەستورە
کێ لە خوین ڕشتن ئازا و جەسورە

کێ ڕۆژی دەعوا مەردی مەیدانە
سوار چاك و ڕەشید شێری دەورانە

کۆ ترس و باکی نی یە لە دوژمن
پۆی بانادرێ هەرگیز بەنی ژن

پێت درێژ مەکە زیاد لە ئەندازە
سەرە رو مەبە ئیزن بخوازە

بە کەڵەزەری بۆت ناچێتە سەر
دنیا بە پوشی نەگیراوە سەر

لە چاو نەزێری واز بێنی چاکە
بەو گەزو ربەت ناڕەنێ کاکە

دوعات ئەوە بۆ شیرین تاڵ نەبێ
قەت نا تەباییت لە نێو ماڵ نەبێ

ژن بە پیاوی کوت تۆ هیچ مەکرە
ئیتر دەبێتە چەپەرە شەڕە

بۆ وەفا زۆرن لە ژن و پیاوا
چاکە و پیاوەتی دەدەن بە ئاوا

بۆ بەقاو سپڵەن هەروەك پشیلان
سێبەریان عەینی تودرك و شیلان

بۆ ، هەنار و بەی کەی دێنێتە بەر؟
شەختە نابێتە شنە بای سەحەر

ماریّك بەخیّو كەی بە قەند و شیری
خزمەتی بكەی تا كاتی پیری

چاكە لە گەڵ ئەو بكەی بەردەوام
بە دەوری دا بۆی وەك بەندە و غوڵام

رۆژیّك لە قاچ و قوڵت دەهاڵێ
پرزەت لێ دەبڕێ دەتخاتە چاڵێ

وایە ئاكامی دۆستایەتیی مار
بە وتەی مەشهور شەرعی ماربەدار

شیّر دەڵێن ناخوا جۆ دەمی ریّوی
ئەگەر لە برسان بمرێ لە كیّوی

هەڵو ناچێتە هیّلانەی قاڵاو
گەر هەڵپڕوكێ لە بەر سورەتاو

ماڵ چونكی هەرا و هوریای كەم بووە
دەر دەڵێ ئاشەو ئاوی كەوتووە

دەلیّن مامەگیان گونت بەچەندە
دەڵێ بە سەنگ و تەرازو بەندە

گەر بۆ تۆ هەبێ لەچك بەسەرێ
بۆ منیش دەبێ كڵاو لە سەرێ

چون قوڵە فیتنە ئاوڕی بن کایە
ناکۆکی وا زوو کۆتایی نایە

دەڵێن سەگێک چو ئاشی لستەوە
یەکێکی تر چو پاشی لستەوە

قەت پیاوی تورە نەدوێنی چاکە
بەڕو لە دەمیا تەقیوە کاکە

ئەوی لە هیچ کوێ بۆت زەوت نابێ
رەنگە ئاڵەتی لە قنگ کرابێ

هیند بە پەلەیە بوکی رازاوە
هەر دەڵێی ئەسپی بۆ زین کراوە

چون توشی خەم و مەینەت و داخ نی
عیسا گرتوتی و موسا تێی ئاخنی

چاو چنۆک ئاوا قولمان لێ هەڵکا
خوزگە بە کفن دزی هەوەڵ کا

هەر لە خۆم نەدەن بدەن لە هاورێ
پێم لە جەواڵی کاو گزرە دەدرێ

هاوسێ ماڵێکمان هەبو بێ مناڵ
لە کوچە و کۆڵان کە دەیدی مناڵ

وا لە باوەشی شۆی دەگرت هەتیو
دەتکوت برویەتی بە دوو نۆقل و نیو

خەمی براکەم پشتی کردم کۆم
بۆ سەر و شوێن چو وەك بەردی بن گوم

گەمیەت غەرق بو وا دژ داماوی
یا پیرێژنی دۆلی رژاوی

رەش کوزە ئەوی تۆ پێت فسۆسە
بو لیت کردومە راوی سی کوسە

ویستم لە گەڵ تۆ نێوم نەزڕی
تازە پاش ترێ با خەمشەی دڕێ

کابە کەج نابێ ئیمان نابێ کز
جار و بار بکەن قسەیەك بۆ دز

خانو یەکێکە کە بانو نۆیە
بۆیە تۆز و خۆڵ هەتا ئەژنۆیە

هەرکەسێ زانا و ئەهلی نەزەر بێ
پێی سەیرە بێستان بێ سەرەخەر بێ

ئەم پەندە جوانەش بە گوێ بسپێرە
سەگ و مزگەوت؟ وشتر و گێرە؟

سەگ شاڵاو بێنی و ئازار بدا لەش
هیچ فەرقی نی یە سپی بێ یا رەش

ساواك و مەیت بۆ حاڵی میللەت
تەرسە قولێکن کراونە دوو لەت

هەر یەکەی بۆ خیو بارە بەرێکن
یانی دوو جاشن لە ما کەرێکن

ئەو کەسەی پیرە و ژنی نەختێ جوان
لە کار و کاسپی سستە بێ گومان

هەر تاو نەتاوێ دەرواو دێتەوە
ماڵ کاول دەلێی جاو دەنێتەوە

مناڵ هەیە زۆر بە نازو بازە
لەگەڵ ئەوشدا کز و لاوازە

چاو بە قولا چوو رومەت قوپیوە
دەڵێی جندۆکە پێی دا تسیوە

هەیشە گۆشتن و خشپیلا نەیە
هەر دەڵێی گوریەی گیپە خانەیە

سەر تەکان بدەی لە جوابی سلاو
دۆشاو بە گونت لە جێگەی بێ ئاو

دار هەر دو سەری پیسە داماوی
جاوەی لە قونێ وەی لە دۆشاوی

بۆ مەرگی ئازیز بەروك دادڕە
بەڵام چادەبێ گڵ مەیل بڕە

چا.جوتن ئەو دو ئێشك گرانە
ئەو دۆیە باشە بۆ ئەو دۆدانە

خوا کارەکانی سەر سور هێنەرە
تەختە تاش نی یە تەختە ڕێك خەرە

پەکی کەس ناخا لەم دنیا پانە
بۆ داعبای کوێرپش دەکا هێلانە

تا لیت داوەخا دەرکێك بە حیکمەت
بۆت دەکاتەوە چەند دەرکی ڕەحمەت

سەگ قاچی گرتی تۆی هەڵسو نەجیس
قەدیمی دەڵێن پیس دەچێ بە پیس

حەیفە پیاو شتی چاك بدا لە کیس
پیس کر دەگەرێ لە شوێن شتی پیس

مەشهورە زستان روژێکی ما بۆ
کاری خۆی دەکا ماڵی خرا بۆ

ئەگەر هەڵی کرد سۆزەی زریانی
نە چۆڵ دەپرسێ نە ئاوەدانی

واتە کچ کاتێ مەیلی بو لە شوو
ناپرسێ تەرەف هەنگوینە یان گوو

شوڵێک بە تەنیا تۆ دەی شکێنی
دو و سیش بن رەنگە زەدەی پی بینی

بەڵام کە بوبە حەوت و هەشت و نۆ
ناشکێ بە حەوتی وەکو من و تۆ

وتەی پێشینیان بە دڵ بسپێرە
سەفەری زستان خۆی لێ ببوێرە

نەکرا ببوری تۆ لەو سەفەرە
هاورێی شارەزا لە گەڵ خۆت بەرە

سبەی رێکەوە هەتا نیوەرۆ
لە کوێ مایەوە دەرت کەن مەرۆ

زستان روخۆش بو پێی هەڵمەخوێنە
سەر وەشێن نەبێ کلک وەشێنە

ئەگەر درۆ بێ بە ئەستۆم وەباڵ
هەر چی کە مشکە دەدرێ جەواڵ

هەر چی بوگەن کا عیلاجی خوێیە
خوێ بوگەن بکا پەنا بۆ کوێیە؟

ناشکوری نەبێ گوریس بە یەک لا
ناگا نە خوازا بیکەی بە دوو لا

چون کۆشکی هیوات بناغەی بۆشە
پێشت پۆلا بێ پاشت کڵۆشە

سەرت بگاتە تەختی پاشایی
ژێرت مەفرەقە بێ نرخ و بایی

مەروانە خاڵەن تۆشە و قرانی
لە سەر دڵان بی لە بەر دڵانی

هەر چەن بە بیرو و زیر و چا ناسی
تا لێت نە قەومی خەڵکی ناناسی

ئەم پەندە باوە لە دێهات و شار
دنیا یا زۆردار دەیخوا یا بێعار

هاتەوە بیرم پەندێکی ساکار
قسە کەوتە زار دەکەوێتە شار

خواوەند لە چارەی کوردی وا نوسی
سەردانێ لە سەر کوردە ناموسی

بە کەم قایل بە تا زۆرت دەبێ
هەشت بێ لە مشت بێ نەك نۆ بێ نەبێ

دیارە ئەوانەی تەسەل و تێرن
گوێژ لە هەمبانەی خۆیان دەبژێرن

کوا تازە پێک دێ وەسڵی ئەو یارە
ئاخری عومرە و ئەوەڵی کارە

هەر سینفێ لە گەڵ سینفی خۆی کۆکە
دیارە هاواڵی گولان خەدرۆکە

هەر وەك سیر و مار رێك ناکەون باش
کەتگر و قوماش نابن بە یۆلداش

وەك شای بێ جوققەی لە سەر تەختی خۆت
ئەگەر هەڵنەدەی شەق لە بەختی خۆت

دەستت نە لەرزێ بەختی کەپارەت
دۆشاو کە زۆر بوو پێی دەگرن تارەت

خوری خۆی دەدا بە نیوە رێسی
هی خەڵکی دێنی بە تەشی رێسی

چاو لە چاو شەرم دەکا و مست لە مست
دەگەڕێتەوە بە بێ هەست و خوست

کابرایەک ڕێیان نەدا لەو دێیە
دەی پرسی ماڵی کوێخا لە کوێیە

ئەو شوورە لاوەی شێر دەتەزێنێ؟
لە داوی عیشقا مو نائەپسێنێ

زەرد هەڵگەڕاوە لە تاو کەنیشکێ
نە دەزوە بپسێ نە دەرزیە بشکێ؟

شاعیر کە زانی قافیە تەنگە
دیتەوە بیری هەرچی جەفەنگە

کۆزی کارەگەل ببینە ئەو جار
قەپوچک داگرە لە ماستی توێدار

کەم دەکا نرخی قاڵی کەمێ دەڵب
هەر بۆ خاوەنی باشە ماڵی قەڵب

هەو هەوی سواران هیچیان پێ نەکرا
بە شڵپە شڵپی پیرێژن چ کرا؟

بە دەردێکەوە ئەمساڵ دوچارم
ڕۆژی لە دارم ڕوژێ لە خوارم

ژینی بۆ خەتەر پاشایەتویە
سەروەت لەش ساغی و هێمنایەتویە

ئەمەش فەرمودەی فەخری عالەمە
مەزنترینی نەسلی ئادەمە

فەقیر کە دیار بۆ کەسی یار نیە
کەس لێی ناپرسێ کاتێ دیارنیە

لە حاست پیاوەتی بەندە و غولامم
چاکەت بۆم نەبێ بەرزە مقامم

دوژمنی دوژمن بە دۆست بزانە
دۆستی دوژمنت بۆ تۆ هەڵدانە

کێ بۆ خۆی بژی لە عەقڵ زویرە
ئەو کەسە ژیرە خەڵکی لە بیرە

کێ دل ئاوایە و هیممەت بڵندە
ماڵیشی کەم بێ زۆر دەوڵەمەندە

کەسێ لە خێرو چاکە بێزارە
شای مەملەکەت بێ روت و نەدارە

پشتت نینۆکی خۆت نەی خورێنی
سەت نینۆکی تر خروی نامرێنی

حەسود حەز دەکا هەتا بمێنی
نینۆکێت نەبێ سەرت بخورێنی

کەوتونە گەمەو گز و فت لێمان
ئاسکی نەگیراو دەبەخشن پیمان

ئاسکی نەگیراو چەندە ئەوەندە
خورما لە بەغدا زۆر و زەوەندە

بە پێڵاو بدە لە تەوقی سەرمان
حاشا لە وەعدەی دوری سەر خەرمان

قەرز کوێر ئەگەر کەوشت بۆ باوێ
هەڵیگرەوە و برۆ کێشەی پێ ناوێ

قەرز کۆن دەبێ نافەوتێ بەڵام
یەخەی قەرزدار مەگرە بەردەوام

قەرز کۆن کردن هۆی نەدارییە
دەست تەنگی مایەی شەرمەزارییە

کێ قەرزی خەڵکی نەدا بە ئانقەست
دەستی ئومیدی بە یەکجاری بەست

سەڵا لەو کەسەی قەرزی دوا خرا
دەرکی متمانەی لەسەر دا خرا

بەسیانە جارێك بویان ڕێك کەوێ
بۆ زشتان شەوێ بۆ پیران تەوێ

گەلێ کەس کوشتەی یاری دڵخوازن
کچان بە مەیلی خۆیان دەخوازن

پێشینە دەڵێن بە خۆ مەنازن
ئەوی دڵخوازن هەر مارانگازن

هەن بە ڕواڵەت شلوخ و لەبارن
بەڵام دور کوژی نزیك خەسارن

هێندە بە فیز و تیزە ئەولاوە
هەر دەڵێی دۆمە و خەڵات کراوە

زیاد لە ئەندازە خۆ مەپارێزە
نەخۆشە هەر کەس بە قیز و بێزە

کێ لە کەسپ وکار بە بێز و بنۆیە
بمرێ وە باڵی وە ئەستۆی خۆیە

ئێژن تەوەزەل چەشنی دولپایە
قورسایی ژینی لە مل خەڵکایە

وەك قیلی کەوای سپی بێ وایە
یا خەرەنگەزی بن کلکی گایە

کەسێک شعوری لە چاوی دابێ
نەزانە با لە سەت ئاوی دابێ

گوێ بگرە پەندی هەمو کەس بیستو
رامە پەرێنە قەت سەگی نوستو

کاکە زۆر بۆ لای خۆتی مەتاشە
نەشیش بسوتێ نەکەباب باشە

بێ تامە گەلێ شتی سپی و سۆڵ
هەر لە دور خۆشە ئاوازی دەهۆڵ

قسەی ئەو کەسە دیارە ناچەسپێ
لە گیرفانی دا هەڵپەڕێ ئەسپێ

ئەم پەندەم گەلێ لە لا عەزیزە
خوزگە بەو باغە ورچی لێ زینزە

پێت خۆشە عەیبت قەت دەرنەکەوێ
عەیبی کەس مەڵێ تۆ لێر و لەوێ

هەر سینقەی لە گەڵ سینقی خۆی کۆڵە
دیارە هاواڵی گولان خدرۆکە

بۆیە خاوەن کار هەر دەڵێ زووکە
پێمەرە بە دەست فاعلاوە سوکە

زانا ئەشێ هەر بۆی بدرکێنی
کەریش نەقیزەی تۆ بوە ژێنی

لە رەسەنی چاك دەبێ شتی چاك
لە ماینی حدود یەکسمی چالاك

قۆزی بێ زەوات قاوە قاوێتی
ترخێنەی بۆ تام شەو پلاوێتی

ئەوی لە کولان بۆرە بۆریەتی
زگی لە برسان قۆرە قۆریەتی

لەکن ئاسینگەر کەسێ دانیشێ
بەرگی دەسوتێ یا سەری دێشی

لە سەری مەرۆ حەیات با نەبەم
با لێفە لە سەر هەتیو لانەبەم

کێ پەسند ناکا قسەی وا بەجێ
دەست ئەگەر شکا خوار دێتەوە جێ

کەس پەنا نابا بو سێبەری کوند
ئەگەر جێی نەبێ لە شار و لە گوند

دوو روو قسەیان بێ ئیعتیبارە
وەك نیسك نە بەر نە پشتی دیارە

لە دەستی کەرەم مەگرە بەهانە
کەمی هێندێ کەس بە زۆر بزانە

ئەگەر لا لوت بۆ لە کەرەمی کەم
بۆ شك دەکەویە بەر لۆمە و لەقەم

مەشهورە هەر کەس بە کەم نەزانێ
پیاوەتی زۆریش بە کەم دەزانێ

دوعای پیاوانی ژیر و بەهەستە
ئەم دەستە موحتاج نەبۆ بەو دەستە

بۆ هێزی هوی ڕۆن نەباتی یە
کەم خواردن لە کەم دەسهەلاتی یە

ئای خوزگە شۆفار لاڵ و کەر بوایە
ئاو خواردنەوی گورگ لەگەڵ مەر بوایە

لە زانایەکیان پرسێ وە پێشو
زیندو لە دونیا زۆرە یا مردو

جوابی داون ئەو شیرن و تارە
مردو لە زیندو زۆرترە دیارە

چون بێجگە لەوەی تا ئێستە مردون
ئەوانەی مردوی ژینشن ، مردون

ئەو کاتە ماڵت کرا بە پۆ خوست
گەورە ئاوی رشت چوکە پۆی رێخست

بۆ ژۆ بو ئەوی خۆی لە پێناو نا
هی شاخی هات و هی باغی راو نا

کەس بو بە ناکەس ناکەس بو بەکەس
قەدیم وەجاخان دەرچون بە عەبەس

چرای مەزلومان دایم بۆ نورە
ئاوی زاڵمان سەر بەرە و ژورە

دایک کە بو بە باوەژن دیارە
باوکیش هەر ئەبی بە باوە پیارە

چکولەترین کردەوەی عیسان
لە سەت قسەی زل باشترە دیسان

کەسێ بە زۆر و بە کەشمەکەشی
عیلاقەی بکەن پیس نابێ لەشی

کێ عیشقی گەلی بە دل دا ناچێ
ئاوی ئامون و تونی با باچێ

کەسێ دایکی خۆی نەدا بە خەتەر
بە دایکی خەڵکی چۆن نابا زەفەر

دەڵێن پاییزی سەر وەشێن چاکە
گوایە زستانی خۆش دەبێ کاکە

سەفەر و سەودا دوو بەڵگەی چاکن
تاقی کەرەوەی پاک و ناپاکن

کێ گوێلکی خەڵکی بۆلای خۆی بێنێ
هەر گوێل هەوساری بە دەست دەمێنێ

لە هەوراز و لێژ قەمت مەڵێ کوتن
لە بەر با هەرگیز مەکێشە توتن

زاوا بەندی هەتا کو مردن
نەکەی بچێ سەر ماڵی بابی ژن

زستان بیەوێ خەڵکی بکا قڕ
بە شەو سایەقەو بە ڕۆژ هەوری پڕ

پیاو مناڵی خۆی کەم روی بداتێ
نەوەک بێ ئەوان هەڵنەکا ساتێ

تۆڵەیان لە بیر ناچێ دوو دڵ پڕ
نە مار کلکی خۆی نە باغەوان کوڕ

بنی هەمبانە کونی تیدا بێ
بە جەواڵ تۆی کە هێشتا پڕ نابێ

ئەلێن هەر ژنێ مێرد بیکا سەنگین
عالەم هەڵستی پێی نابێ نەنگین

بەڵام هەر ژنێ مێرد بیکا ترۆ
بە هەمو عالەم ناکرێ پەرۆ

پیاو ئەگەر شێرە یا خو پڵنگە
ژن دەرکی نەکا کەمتر لە پنگە

ژنی وا هەیە پیاو دەکا بەپەند
هەر ژنیشە پیاو دەکا سەربڵەند

پەندی پێشینیان خۆراکی گیانە
موسیقای دڵە باغچەی ژیانە

پەندی پیشینیان یادگاری یە
میراتی کۆنی کوردەواری یە

پەندی پیشینیان گەلێ پیرۆزە
مایەی شانازی بۆ گەل و هۆزە

پەندی پێشینیان بەڵگەی خەباتە
دیاردەی مێژو و گەل و وڵاتە

بە پەردی دوژمن لێت بێتەوە پۆست
نایەشێ بەقەت گوڵی دەستی دۆست

ئەگەر باری کەر تفەنگ بۆ پاکی
گورگ تووشی بۆوەی خوا بە چاکی

وەهای فەرمووە رەسوولی ئەکرەم
سڵاوی خوای لێ بێ هەموو دەم

مرۆ پیر دەبێ هێزی نامێنێ
دوو خسڵەتی ئەو جحێڵ دەمێنێ
یەکێ تەماحی بێ حەد و سنوور
یەکێ ئارەزوی زۆر درێژ و دوور

چاوت نابەستم خۆی بەر حزوورە
گۆشتی سەر چەپەر وتەی مەشهوورە
وا نەخۆشێکمان کە وتۆ لە ماڵێ
بە شەو دەناڵێ بە رۆژ دەماڵێ

هۆشی تاساوە لە تاو مشتەری
ئاگری بەری داویە لە سەری
خۆ بە زل زانین هی تازە کورە
گەوج و نەزانن لێیان ببورە

لە ناو ئافرەتان ئەم پەندە باوە
لە گەلێ شوێن و جێگا وتراوە
ژن دەڵێن مەچۆ بن نیسێی بەردی
جێی هومێد نییە وەك بەقای مێردی

ئاردی خۆم لێکرد کەپەکم دابێشت
گەلێکم تاڵی و سوێری دونیا چێژت

نەخەوتوم لە سەر رێگای ئەم و ئەو
تا خەونی ئاڵۆز ببینم بە شەو

زۆرم جەفا دی لە رێی دڵداری
بومە شوانەکەی حەق نادیاری

بۆیە کەسی خۆت پێت هەڵدەکاڵێ
رێوی دەرەوەی شێری لە ماڵێ

هەر ژنێ بە دەم پیاوا هەڵشاخی
ماڵی بۆ چۆڵ کەو راکە بۆ شاخی

بە قسەی ئەم و ئەو کەس هەڵنەتیزێ
ئاش لە میستن بۆ روژێک دەمیزێ

هەتاکو کەللەم دەدرون لە جاوی
لە بیرم ناچێ دەردی بێ چاوی

دەتوانم ئازار نەدەم دڵی کەس
چی بکەم لە حەسود لە خوشی تورەس

بە شان و قۆڵت بیبەی بۆ کابە
پێی زیارەت کەی هەموو ئەسحابە

بە کۆڵ بیگێڕی ئەو حەق نەناسە
هەر هەمان ئاشەو هەر هەمان کاسە

جوابی پرسیاری دوژمن نازانم
دیارە نازانم راحەتی گیانم

لەسالی ۴۴ تا ۱۳۵۶

لە سالی ٥٤ ئەم شیعرەی هونیوەتەوە

جوتە مەم

ئەی جووتە مەمت عەینی هوڵووی تازە قەریکە
فیداری دەسی تۆیە دڵم چارە سەری کە

گیان بۆتە پەپوولێك و لە دەوری شەمی رووتە
تا باڵ و پەری پاکی نە سووتاوە دەری کە

چاوت کە بە هاو کاری برۆت خەلکی دەکوژی
ئەگریجە لە پای چی لە گەڵ ئەو جووتە شەریکە

دوژمن دەیەوی تۆ بە تەلا هەڵ خەڵە تێنێ
یا جوابی بە تیلا بدە یا جارێ کەری کە

ئەم شاعیرە بۆ چاوە کە سەودا سەری تۆیە
تاوێ وەرە دەس باوێ ملی ، بەختەوەری کە

کیژی سابلاغی سالی ۱۳۳۵ هەتاوی

کیـــژی ســابـــڵاغـــی

ئەگەر ئەو کیژی سابڵاغی وەدەس بێنم بە یەکجاری
دەکەم مڵکی دڵ و دینم نیساری خونچەکەی زاری

لە پێناوی دەنیم عومری درێژ و گیانی شیرینم
مرادم بێت و حاسڵ کا لە دوو لێوی شەکرباری

مژۆڵی چاوەکانی قاتڵی سەد لاوی بەدبەختە
هەزاران بۆ خەتا کەوتوونە داوی پرچی رەشماری

بە باڵا سەروی بووستانە بە روو شەمعی شەبوستانە
لە روخساری نمایانە جەلال و سەنعەتی باری

مضیی وجهها کالشَّمسِ فَوقَ الطَّودِ اذ تَطَلَّعْ
مُنیِرٌ کَبَدرِ اللَّیلِ یَجلُو کُلَّ اَقْطارٍ

هَواهٰا مُنذُ حَلَّت بِالفُوادِ کُلَّهٰا تَجرِی
دُمُوعِی بِالدَّمِ سٰالَت کَیَنبُوعٍ و اَنهٰارٍ

بگفتم ای شه خوبان دو چشمم چشمهٔ خون شد
بگفتا پیش من سودی نبخشد گریه و زاری

چو بی مهری ازآن نامهربان دیدم یقینم شد
که در آیین خوبان نیست جز جور و ستمکاری

کەمەندی زولفی وای گرتوم دڵ و هۆشی وەها بردوم
قەتم نابێ هەتا مردن لە بەندی عیشقی رزگاری

دەبێ حافز لە زیندانی جەفادا هەر بناڵێنی
لە گەڵ نازپەروەران بۆ خۆی دەکرد؟توشی گرفتاری

بو ماهی عالم ئیشگیندە اورائیم اوت کیمین یانر
اوزم رنگی مگر گومر اولپ اولی کیمین ساری

دیم اللە خاترنە منی محنمت دە الدرمە
دیر هیچ فایدەسی یوختی منم یانم بو سوز لاری

دووکانی من لە چەند جورە متاع و جنسی تێدایە
بەڵام چبکەم بە تورێکیش نیە لەم شارە کریاری

پیرۆز بایی نەورۆزی ٥٣ی هەتاوی

پیرۆز بایی

ئەم جیژنە پیرۆز بێ لە هەموو گوێگر و گوێدێر
پیرۆز بە دڵی خۆش و لەشی ساغ و زگی تێر

دوایین پەڕی هەڵدایەوە زستانی سرو سارد
پێچایەوە خوێن تاڵی دزێو ، نەگبەتی بێ خێر

موسایی بەهاری بە هەموو موعجیزەکانی
فیرعەونی دەی و بەهمەن و ئەسفەندی نیازێر

نەورۆزە سەری ساڵە گورەی پیرە شەماڵە
بۆ گیانی هەرەس دێ تلی پێ دا وەکو تاوێر

نەورۆزە بەهارە هەرەتی کۆشش و کارە
جا نۆرەتە ئەی کاکی فەلا مامەیی وەرزیر

خێرا کە لە خاو بێنە دەری جووتی کەڵانت
بۆ شێوی زەوی و زارەکە هەڵمەت بەرە وەك شێر

سەیری دەرو دەشتە کە دڵی باخی بەهەشتە
مێرگی هەموو بژوێنە هەوارگەی هەموو زنوێر

گیان بەخشە هەوای کێوو کەژو دیمەنی کوێستان
خەملاوە بە گیا خاوو گوڵی سوێسن و شلێر

هەر دەنگی مەلە تێکەڵی هارەی خڕو دۆڵە
هەر لوو زەوی بە فراوە دەکا هاژە لە هەلدێر

هەر تاوڵ و رەشماڵە بە داوێنی چیاوە
هەر رەش بەڵەک و داوەتی بێریانە بە بلوێر

زاخاوی دلان حیلە و کۆرژنی کەحێلە
تاوێنی خەمان دەنگی مەرو بەرغەل و هاوێر

خۆزگەم بەوە ئەو فەسڵە بە چاوانی دەبینێ
ژین نرخی لەلای خاوەنی بینایی‌یە نەك کوێر

ئه‌مه‌ش پارچه شێعرێكی دی به فارسی و كوردی سنه‌یی
كه له سالی ۵۳ دا بۆ دوكتورێكی دلسۆزی خه‌ڵكی سنه
كه ده‌ردی فه‌قیری و هه‌ژاری باش ئه‌ناسی هونیوه‌ته‌وه.

بس سپاست كنم ای دكتر خوش قلب و غیور
كه مرا یاد تو بگشود در شادی و شور

از همان شب كه مرا دست قضا یاری كرد
جرعه‌یی چند روا داشت ز صهبای حضور

آنچنان عمق دلم مسكن و مأوای تو شد
كه از این غمكده بیرون نروی تا لب گور

دیده كز لذت دیدار تو محروم چه باك
دیده‌ی معنیم از دیدنتان شد پر نور

كاش یكبار دگر بخت نگون یار شدی
با تو بنشینم و پیدا نشود كار ضرور

گفته‌ها رد و بدل كرده سخنها به میان
بحث درباره‌ٔ سرمای دی و مفلس و عور

مطلبی نیز به كوردی بشنو جان دلم
تو شفا بخش مریضانی چه نزدیك و چه دور

دوکتور ئەم قاچ و قولەم دوور بێ لە رووت ئێشی فرەس
ناشکێ ژانی مەگەر بیخەمە ناو ئاگری سوور

خوا نەکا نەختێ بڕۆم تاوێ وەپاوە بوێسم
دێتە ئێش پاو پلم بۆم ئەگرین خوارو ژوور

سەرە رای قاچ و قولم ژانێ لە ناو شانما هەس
لێم حەرام بووگە خەوو خواردن و ئەنواعی سرور

فرە دەرمان و دەوام کردگە بێ سودە برا
رەنگە نوسرابێ کە بەم دەردەوە بمنێنە قبوور

سەیری خۆشتر لە مە من نیمە عەیالێکم هەس
هەموو ئازای لەشی بیمارە لە دیوی دەرو ژوور

لە روماتیزمەوە دەردێکی خەڵات کریاگە
کە لە هەر چوار پەلی گوێچکەی نیەسی عەیب و قسور

سا لە رێی هیممەت و ویژدانەوە فکرێ بکە بوم
بەشکم ئەم دەردە لە لای تۆوە شفای بێ بە مروور

با سەرت زۆر نەیەشێنم لە کووتن واز بێنم
نەک پەشیمان بی لە ناسین و مەلاقاتی غەفور

زستانی ۱۳۵۲

خەڵکی مەهاباد

کانگەی شەرەف و غیرەت و ویژدانە مهاباد
چاوگەی کەرەم و هیممەتی مەردانە مهاباد

جێی حورمەت و رێز گرتنی میوانە مهاباد
بوژێنەوەی روت و هەژارانە مهاباد

((ئامادەیی خزمەت بە غەریبانە مهاباد))
سابلاغی لە رێی پیاوەتی‌یا قەت نییە ترسی
کامی لە چەرە بێت و لە ئاکاری بپرسی

وەك حاتەمە ئەو کاتە خەڵك کەوتە مەترسی
بۆ یارمەتی داماو تەمەل کردنی برسی

((رازێنەرەوەی خوانە قەدر زانە مهاباد))
کۆ بەرهەم و رەنجی لە بەین بردووە لافاو ؟
کێ ماڵی هەموو ئاگری تۆ بەر بوو لە ناکاو؟

هاواری بگاتە گەلی ئەم شارە بە پرتاو
بۆی دی لە جل و بەرگەوە تا پارە بە لێشاو
((رزگاری دەکا فەوری لە تەنگانە مهاباد))
سابلاغی سەدی دەی لە خەمی بون و نەبونە
باقی دی شەریکی خەمی داماو زەبونە

خەلکیکی نییەت پاکن و بیریان هەموو روونە
ئەم شارە لە بۆ کاری بەجێ بۆتە نموونە
تاریفی لە ناو خەڵکی وڵاتانە مهاباد
لێ بوردن و رەحم و بەزەیی لێرە کە باوە
میراتە لە پێشینەوە بەم خەڵکە براوە

ئازایەتیو غیرەت و هیممەت لە خوداوە
هەستێکە لە پاڵ میللەتی ئەم شارە نراوە
دل پاکی و بیباکی لە خوێ جوانە مهاباد
دڵیان پڕە سابلاغی لە ئیخلاس و ئیرادەت
روو خۆش و گەشن بۆ غەرەزن دوور لە حەسادەت

لایەنگری مزگەوت و ئەوینداری عیبادەت
دینداری و تاعەت چووەتە ئەوپەری عادەت
سەر چاوەیی خواناسی و ئیمانە مهاباد

لەم شارە برێک کار بە دەسن خێوی مەعاش
بیستی لە سەدا خاوەنی سامان و قوماشن

داخم کە بەشی زۆرتری دەس کورت و لە پاشن
بۆ دەست و دڵ و خزمەتی خەڵکی هەموو باشن
((ئەرکێکی گەلێ قورسی لە سەر شانە مهاباد

دڵسۆزی بەرەی لارە مل و بێ دەسەلاتن
یاریدەدەری خەڵکی رەش و رووتی وڵاتن

ئەهلێکی بەشەر دۆست و بەبەخشین و خەڵاتن
لای گشتی لە مەیدانی کەرەم شەرمە هەڵاتن
((چون مەرکەزی دەست گرتن و ئیحسانە مهاباد))

کەمیان لە خەمی سەروەت و زۆر کردنی ماڵن
زۆربەی تەشەنی مەعریفەت و کەسبی کەماڵن

لاگیری حەقن دژ بە خورافات و بەتاڵن
لێزان و بە بیرن لە قەڵەم دا هەموو قاڵن
((لانەی گەلی بیر ڕون و بزۆزانە مهاباد))

شارێکی چ خۆش دیمەن و جوان و بەحەشیمەت
لاوانی چ خوێن شیرین و پیتۆل و بلیمەت

گەنجی هەموو گەنجینەیی هێژاو بەقیمەت
پیرانی پتەو بیرن و بۆ ئێمە غەنیمەت
((زانستگەیی پسپۆر و ئەدیبانە مهاباد))

من لێرە کەسێکم کە دەزانن هەموو ناوم
سی ساڵە لە ناو میللەتی ئەم شارە ژیاوم

پیرم بە ڕووالەت چل و نۆ ساڵی تەواوم
پێم وایە لە سایەی سەری دۆستانەوە لاوم
((خۆشی بە گەلی هاوەڵ و دۆستانە مهاباد))

خەزەڵوەری ١٣٥٣

پەری گیان

ئەی تەختی هەئێت ، تەختی سەزا دانە پەری گیان
وەی چاڵی چەنەت قوژبنی زیندانە پەری گیان

شمشێری بڕۆت پارە دەکا جەرگی ئەویندار
خنجێری موژەت قاتڵی لاوانە پەری گیان

پسکت شەوەیە ئاڵی دڵە روومەتی ئاڵت
ئەم خاڵ و خەتەت قابیزی سەد گیانە پەری گیان

چاوت چەتەیە پیاو کوژە سێدارەیە بەژنت
رووت رێگرە کەزیەت پەتی خنکانە پەری گیان

بە رگێکە براوە بە قەدو قامەتی شۆخت
ئەم جەور و جەفاو خەڵکی بە کوشت دانە پەری گیان

لێوت وەکوو یاقووتە بزەت قووتە ددانت
مرواری یە یاخۆ دورە مەرجانە پەری گیان

چاو مەستی و تەردەستی و ئاشق کوژی و ناز
تەنازی و عەیاری لە تۆ جوانە پەری گیان

چاوم نوی‌یە زۆر موستەحەقی خێر و زەکاتم
ماچێ بدە بەم کوێرە بە سەزمانە پەری **گیان**

هاوینی ١٣٥٤

ئەم پارچە شیعرەی لە زەمانیك دا هۆندوتەوە کە بۆ بژیوی ڕۆژانە محتەل بۆو تەنانەت ڕۆژی پێویستی بە دوو کیلو نانی ویشکی ئەویش کیلۆی بە ١٧ قران بە نرخی شارەداری بۆو پێی نەکراوە ٠ جا لە بارەی دەستەنگی خۆی دا ئاوای کوتۆ:

لا لوتە لە ئێمە چەرخی گەردون
پێی حەیفە بژین بە بەختیاری

دەستم بە دوعایە خەڵکی بمرێ
تا نانی بخۆین لە تازیەداری

بەرگێکە بە بەژنی من براوە
قەرزاری و سەرکزی و هەژاری

پێم ناکرێ ڕۆژی دوو کیلو نان
بەو نرخی مەباحی شارەداری

تف لەم بەشە لەم ژیانە حافز
ئەو نانە بکەی بە ژەهری ماری

بۆ چاویە هۆی کزی و کەساسیت
سەرباری خەڵک بی نالە باری

هەروا بووە ژینی ئێمە مانان
تایبەت لە وڵاتی کوردەواری

شاعیر کە ژیانی پڕ لە ژانە
فەرقی چییە پاییز و بەهاری

زۆر شێتی یە خۆزی گەر بخوازی
ئەم ساڵە کە بۆ پێرارو پاری

کوێ ژیرو بە بیرو هەستیارە
بەختی رەشە تاڵە رۆژگاری

کوێ خەلکی مە بەستە گەل پەرەستە
زیندان و تەلانە جێی و قەراری

کوێ زیرەو دڵی هەژارە پارە دارە
جێی کوشک و تەلارە بارە باری

ئەم خەڵکە تکایە لێم ببورن
حەق نابێ لە هیچ کەسێ وەشاری

بۆ من نییە هەر بە تاقی تەنیا
رابوردویی تاڵ و کوڵەواری

بێ چاوی هەموو وڵاتی دیشوان
چاو بوایە دەچونە کەسپ و کاری

زستانی ١٣٤١

له سەرەتای بەهاری ١٣٥٣دا سیڵاویك دەورو بەری بۆكانی گرت برێك ماڵ وێران بوون خەڵكی بۆكان پیاوەتیێكی باشیان لە گەڵ ئەو لێقەوماوانە كرد مەلا غەفووریش بەو بۆنەیەوە ئەم پارچە شێعرەی هونیوەتەوە بە نێوی سپاس بۆ بۆكان لە بەر یارمەتی لێقەوماوان ٠

سپاس بۆ بۆكان

تێپەر بوو لە مریخ و زوحەل هیممەتی بۆكان
هەوری لە سەما خستە سەما غیرەتی بۆكان

ئەو هێرشە لافاوە كە هۆی چارەرەشی بوو
سەلماندی بە دونیا شەرەفی میللەتی بۆكان

چی بوو ؟ دژی ئەو ئاوە بێ ئامانە وەخۆ كەوت
هێزی بەزەیی رەحم و دڵ و یارمەتی بۆكان

كێ باوەشی گەرم و گوڕی گرتبۆوە بۆ خەڵك
تەنیا گەلی خاوەن كەرەم و نیعمەتی بۆكان

پیاو چاكی و دڵ پاكی و خزمەت بە هەزاران
بەرگێكە براوە بە قەدو قامەتی بۆكان

پێویستی بە تاریفی ئەم و ئەو نییە وەك خۆر
تیشكی لە هەموو جێیەئەدا شۆرەتی بۆكان

شانازی یه بۆ کوردی هه مـوو شوێن و وڵاتیـــك
چاو تێری و جوامێری و ئازایه تی بۆکـــان

نیو بانگی له گشت ناوچه یه کا ویردی زمانــه
ده نگی له جیهان داوه تــه وه پیاوه تی بۆکـــان

وا تی مه گه بۆکانی له چاو خه ڵکی دی لۆردن
پێت وا نــه بێ ئه نــدازی نی یه سه روه تی بۆکان

مه ردایه تی چی داوه به سه ر زۆر و که می ماڵ
هـه ر چاکه له گـه ڵ خه ڵکی بووه عاده تی بۆکان

بەهاری کوردستان

بەهەشتە خاکی کوردستان و سەیرانی بەهارانی
نموونەی کەوسەر و ئاوی حەیاتە چەشمە سارانی

چیا وو دەشتی رەنگینە گوڵ و سوێسنە و ریاحینە
سەرا پا سەوزەڵانی و شینە شێوەرد و شیارانی

حەیاتی جسمی بێجانە هەوایی باخ و باخاتی
نیشاتی رووحی ئینسانە فەزایی مەرغزارانی

شەفایی خاتری بێچارە قووتی عاشقی زارە
چریکەی بولبول و ئاوازی قومری سەر چنارانی

لە سەر دڵ ژەنگی ماتەم لادەبا روخساری گوڵزاری
بە چاو پێکەوتنێ سەد دڵ دەبیتە مات و حەیرانی

ستەفا بەخشی دڵی عوشاقە بایی سوبحدەم وەختی
عەبیری بۆی گولان لە سەر لووتکەی نیزارانی

بەیانی دێ جریوەی مەل ، خورەی بەفراوەکەی سەرکەل
لە گەڵ قاسپەی کەوە تێکەڵ لە دەم رژد و پەسارانی

کە تەشریفی شەریفی هات نەسیمی بای نەورۆزی
گوڵاڵان سەر وەدەر دێنن لە لێوی جۆیبارانی

دەپۆشێ سەروی بوستانی کەوای ئەتڵەس لە بۆ جوانی
شکۆفەی دەردەکا لە نووێ چڵووك و شاخسارانی

تەواوی دەشت و دەر یەکسەر دەبێتە ئەتڵەسی ئەخزەر
بە گرمەی هەور و سۆزەی بای شەماڵ و ڕێژنە بارانی

غەزەل خوێنی هەموو دەس پێدەکەن باڵداری سەرداری
زەوی پاکی دەخەمڵێ دیتەوە سەر دۆخی جارانی

کە مانگی بانەمەر داهات چ خۆشە دیمەنی کوێستان
سەراسەر خێوەت و ڕەشماڵ و خێڵە جێ هەورانی

وەکوو سەروی خەرامانن کە پۆل پۆل دێنە مەڕ دۆشین
بە لەنجە و ناز و عیشوە شەنگە بێری چاو خومارانی

نەشە بزوێنە قاوو قیژی کەسك و سووری خێڵانی
قریوەی زاوو ماك و کار و کووری بەرخ و کارانی

لە لایەك داوەتی کیژانە بەزم و ڕەزمی لاوانە
لە لایەك ئەسپ و ڕمبازی جلیتی شورە سوارانی

لە لایەك تیپی زەحمەت کێشی خاکی نیشتیمانی جوان
بە هێزی شان و هۆی بازوو دەکێڵن دێمە کارانی

لە گەڵ جووتی کەڵ وو گا دێنە مەزرایە بە دڵخوشی
لە بۆ کێڵانو دەرهێنانی مووچە و جێ بەیارانی

خــه ریکی کەسپ و کارن لاوەکانــی نیشتمان پــەروەر
بــە ڕۆژ و شەو سرەوتنیــان نی یە تیپی هــەزارانــی

بە کــورتــی هەوڵی پێش کەوتن دەدەن کۆمەڵ بەخاس وعام
خەمــم بۆ حافزی مسکیــن بەجێ ماوە لــە یــارانـــــی

بـــە هـــــاری ۱۳۴۰

کچـــی بـــۆکـــان

شه هێنــی دڵ رفێنــی خــەم رەوێنــی رووگەشــی جــوانــی
حــەسود کوێــر بــێ لە حانــدت ئەی کچی نازداری بۆکانی

لە بەر بەژنی بڵیند و ناسکــت هەقیــانــە ســەر داخەن
چنار و عــەر عــەر و شمشاد و کاج و ســەروی بوستانـــی

لە شوخ و شەنگی یا وێنەم نەدیوی شەرتــە نــازانـــم
لە حــۆری هەڵبراوی یا لە تیرە و هــۆزی پــەریـانـــی

لــە وردی خاڵی سەر کوڵمت ئــەرە ستو واقــی وڕ مــاوە
لە تەسویری بــرۆی تــۆ عــاجــز و بێچارەیــە مانـــی

دەمت عیسا سفەت مایــەی ژیانە . لــە مپــەری گیــانـــــە
لەشــی مــردوو هەناسەی تۆ.وەبــەر دینێتــەوە گیــانـــی

خدر بۆ هێندە عەبدال بوو بە دوی سەر چاوەکەی ژینا
تنوکێکــە لە نێو شیوی مەمانـــت . ئــاوی حــەیـوانـــی

لــە چاغی پیری یا دیارە وەها بۆت بــوومــە پــەتیــارە
لــە وانەم مل بدەم بەو کارە کردی شێخــی سەنعانی

ئەگەر چی پیرو زۆرهانم ـ لە گەڵ تۆ ئافــەتی گیــانـــم
دەبەستم عەهدو پەیمانم. هەتا هەم بۆت دەکەم شوانـــی

لە سەیری باخی میراواو تەماشای حەوزە گەورەم چی
زنەی بەر گەردن و نێو باخی سینەت خۆشە سەیرانی

لە بیرتە ؟ زۆر نەخۆش بوم هاتی بۆ پرسینی ئەحواڵم
کووتم پێت خۆشە نەمرم با سەرت باوێمە سەر رانی

بزوت هێزی هیواو هەستم کە دەستت نایە نێو دەستم
کووتم هەر تۆ لە جێت خستم کەچی وا ئێستە لوقمانی

گەشم یا وەك بەهێی زەردم لە کۆشکم یا لە بن بەردەم
بە دەس تۆیە شفاو دەردم کە بۆ من ژینی هەم ژانی

بە روو خوشی کە بەدوێنی حەیاتی نوێم لە بۆ دێنی
بەلام خۆت تورە بنوێنی مەرگ دێنی بە هاسانی

مەریێژە پێم رق و قینت بە دڵ هاتوومە سەر دینت
قەبوولمە کیش و ئایینت مەسیحی یا موسوڵمانی

وەئەستۆ مەگرە ئۆباڵم بە دووتا ویێڵ و عەبداڵم
لە بۆتەی عیشق دا قاڵم دڵم بۆت بۆتە بریانی

دڵی پێکام یەکەم تیرت دەس و پیێم کەوتە زنجیرت
لە حاڵ و باڵی یەخسیرت بپرسە سەختە زیندانی

ئەوینت بوو بە ناپاڵم بڵێسە و تینی ناپاڵم
بە تیری تۆ شکا باڵم پەرو پۆم چی بوو پەروانی

نە تەنیـا من لە جوانی تو دوواوم ئەی کەزی شەوبـــۆ
هەمو کەس بۆت دەدا لە ستۆکە سەرتۆپی موکوریانـــی

لـە ناوچەی موکری یا تاقی نەزمرگەی پۆلـی عوششـاقـــی
لـە رەنگـی کوڵمی تۆ ساقی دەکا سەر خۆش موریدانـی

لـە وەسفی ئەو خەت و خاڵە قەڵەم کـۆڵە زمان لاڵـــە
دەسم بەو دوو لیمو کاڵـە نەگا دەمرم لە سوێیـانـــی

بە دیمـەن گەر چی منداڵی لە ئاشق کوشتنـا زاڵــی
نەوەی کاوەی دلیـری یا بەرەی سامـی نەریمانـــی

سەرم گۆیە لە مەیدانت دڵـم دیلە لە زینـدانـــت
لەش و گیانـم بە قوربانت فریشتە خوو خـوای جوانـی

دەکێشـم نازی پیـڵاوت هەمو ژینـم لە پێنـــاوت
دەنیـم ٠٠٠٠٠ فیدای چاوت دەکەم تۆ مانگی ئاسمانـــی

ئەگەر چی خاوەنی ناوم لە نێو ئەم خەڵکـە نـاســراوم
بەڵام من قەترەیەك ئاوم لە بەر پیـی یاری بۆکانـــی

ئەویندارێکـی دڵپاکم لە سوێ ئەو یـارە خەمناکـــم
لـە گەردونیـش نی یە باکـم بگـا دەستـم بەدامانـی

هـــاوینـــی ١٣٥٨

ئـەوەش پێنج خشتەکی یەك بەکوردی و فارسـی لەسالـی ١٣٥٩ دا هۆنیویەتەوە ٠

شـــوخـــی ئـــاوایـــی

لە کویـّـی ئەی شۆخی ئاوایـی دڵم تـۆقی بە تەنیایـی
رەوا تاکـەی دەبینـی پێم مـەراق و مەنیەتی جیایـــی

لــەوانەم تەرکـی دونیا کەم وەلـی دیوانـە ئاسایـــی
((بەکـوە دشت روی آرم بجـای عقـــل شیـدایـــی))
((گزینـم چـون زند این عشــق پیری سـر بە رسوائـــی))

لــە کوێ ئەی یـاری شیرینـم دەوای دەردی دڵی زامار
منیــش وەك قــەیسی پەتیارە خەریکم شێت بـم و فیـدار

لــە دوری لەیلــی بێ مەیلم پەنا بەرمــە کەژو کـۆســـار
بیا ای شــوخ شیرین کـار مرا دریـاب مجنـــون وار
غبـارآلودە و ژولیـدە مو چـون غـول صحـرایـــی

دە تو خــوا پـرچـی پر چینـم لەمل هاڵێنە چەشنی مار
لەداری بەژنـی بەرزم دەهەتـا زوتـر ببـم رزگـــار
لــە ژینی پڕ لە ژان و عیشقی بـێ ئاکام و جەوری یار

((ترحـم کن بەاشك جانگداز و آە آتشبـــــــــار))
((ز آهــم بـی گمان سوزد رواق چرخ مینایـــــــی))

به پێنوسی قەزا دەستی قەدەر بۆ ئێمە وای نوشــی
بەشی تۆ تورەیی و عاشــق کوژی بێ من زمان لوســـی
کەوا بو حـــازرم بۆ خزمەتی پیـــلاوو پـــا بوســــی

قــدم بر دیدگانم نه پــس از نیــم قرن مأیوســـی
بەچشمانم کــه شایــد باز گــردد نــور بینایـــی

له تۆ زیاتر پەنــای دیکەم نیە بۆ کێ بەرم هانــا
له سەر خاڵ وخەتی تۆ ئیعتیبارو ئابروم دانـــــا

دڵم مێشی گوڵی روتە سەرم گۆیە لــه مــه یـدانــــا
سرت گردم ســراغ عاشــق زارت بیـــا جـانـــا
که جان برلب شد از ســودایــت ای اُلگوی زیبــایـــی

بنازم بەو قەدو باڵایە ئەی شۆخــی لە خۆرازی
له ناز و نیعمەتی جوانی بەشت زۆرە گــەلــێ ســـازی

هەڵــۆ له برەو دەخا چــاوت غەنیمی تاوس و بـــازی

هـــلال ابـــرو تو شمــع جمــع مــه رویــان ممتـــازی
جمالــت آفتاب اســت ار نقــاب ازچهره بگشـایـــی

لــه جــوانی و پاکــی یا زیاتر له خاتــوزینــی بۆتانــی
خــەزاڵــی لاسە شۆر کەمتــر له تۆ بو شۆرەتــی جوانی

لە دەست چوو عیززەتی نەفسم لە رێگەی وەسڵی دڵدارا
بە بەدناوی دەبەن ناوم لە کۆڕی یارو ئەغیارا

لە سەر تۆ بومە گە بجاری کەس و ناکەس لە دێ و شارا

زمان آخر نخواهد شد کە یکشب کلبهٔ مارا
بە یمن مقدم و مهتاب رخسارت بیارایی

لە پێناوی ئەوینم ناوە ژین و دین و دونیاکەم
لە بەر لۆمە و توانجی دۆست و دوژمن خۆ دەکوێ راکەم

دەراوم لات ئەگەر رون بێ لە هیچ کەس شورەیی ناکەم
چنان مست می عشقم ز طعن دهر بیباکم
شوم خاك رهت گر قلب ناشادم بیاسایی

بە دوتا وێڵ و عەبدالْم منی داماوو بێچارە
لە تاوت وەك برا مردو شەپۆرو شیوەتم کارە

بە جوانیت سوێند دەدەم روحمێ بکە بەم پیری پەتیارە

مگیر از من کنارە سعی کن جانا کە یکبارە
تشخص را کنار اندازی و با من کنار ایی

کــه نیشکــی کافرۆش ناگاتــه چاوت مەستــی چاوانـــــی
زوله یخــا تەلعەت و لەیلی وەش و شیرین زه نه خدانــی

ســزد جانــا زنــم گــر لاف وامــق چــون تو عذرایــی

کراسێکــه له بەر تۆدایه شۆخ و شەنگــی جوانچــاکــی
ئەوی جــوانان له لایــانــه به پەژنــی تۆ بــرا پاکــی

له تیــرەو هــۆزه کــانــی کورده واریـــدا ئەتۆ تــاکـــی

فرشتــه خلقتــی ، حوری سرشتــی گرچــه از خاکـــی
سنــوبــر قامــت و سنبـــل عــذار و ســرو بــالایـــی

ئەو پارچە شێعرەی بە یادی کچە کوردێکی سنە هونیوەتەوە
کە لە عالەمی خەودا لە گەڵی بۆتە ئاشنا . ئاخری بەهاری ١٣٥٨

کچـــی سنـــــە

دل فـرە کەستەنگـو کەیلـم بۆ کەنیشکێکـــی سنـــە
تیری برژانگی لە سینـــم داگـــە گشتـــی کون کونـــــە

خــاڵ گەلی خــوا کردو ورد ورد ها وەبان گۆنایـــەوە
حاشیـــەی زولفیـــش لە دەوری جێی متاڵا کـــردنــــــە

نوکـــی پەیکـــانـــی موژەی ئـــازائیـــە بۆ پێکانـــــی دڵ
پاشە کەوتـــی مـــادە پیشـــەی دیـــارە عاشـــق کوشتنـــە

دوایـــی نایە وەسف و تاریفـــی لە جوانـــی و پاکی یـــا
شـــۆخ و باڵا بـــەرزو تـــەرزو پەلکـــە شـــۆر و پرچنـــە

مانـــی گیـــج و حۆل ئەکـــا قەوســـی برۆو نەخشی تەوێڵ
عـــەقڵـــی ئەفـــلاتون لە چاڵـــە قوتـــی گەردنیا وونـــــــە

لیـــوی لەعلـــە دیانگەلـــی وێنـــەی دورو مـــرواری یـــــە
عەینـــی نوقرەس گۆی چە ناکەی سینە پـــان و گۆشتنـــــــە

چـــاو گەلی دو زەنگی تیـــا هەس تیر ئەخەن بۆ پیرو لاو
دوو بـــرۆی پەیوەستـــی شمشیـــری قەڵاچـــۆ کـــردنــــــە

ئـاشنا بوگـم له ته‌كتـا من له شیرینـــی خـــه‌وا
تو دڵت بردم به گفتی خۆش و خرنگـه‌ی بازنـــــه

ده‌نگـی تۆ وه‌ك كاره‌با مچورکی هاورده لـه شـــم
ئه‌تــوت ئـازام گشتی مارانگـازه ده‌رزی ئـاژنـــه

عه‌شقـی تۆ داگیه له كه‌للەم بێقـــه‌رامـی کردگـــه
یادی تۆ بۆ من له‌باتی خواردنه هه‌م خه‌وتنـــه

ناومه‌سه ژێـر پای خه‌یاڵـت شۆره‌ت و ناوو نیشـــان
یادی پیرۆزت لـه دڵما تا ده‌مـی کۆچ کـردنـــه

گه‌رچـی ئیـژن (عشـق پیری سر به‌رسوایی زنـد)
چاره چه‌س؟ جه‌رگـم به خه‌نجێری فیراقت جن جنـه

وا ئیتر خـۆم خسته ده‌رگـات و شفاو لاڵه‌م فره‌س
ئاره‌زوو ئاواتـی وه‌سڵت تـاكـو رۆژی مـردنـــه

بیكه خێر جوانیت و ساقه‌ی سه‌ر له قاپیم ده‌رمه‌کـه
ناگه‌ڕكیـه . خوا، که‌سـێ پیشـه‌ی گـه‌دا ده‌رکردنـــه

گه‌ردن و روو سینه ده‌رخـه بێـژه حـافز بێ به‌ره‌و
دیـاره ئیـده‌ی تۆ گوڵـه تاوێ له باخم گوڵ چنـــه

تەختی سینەی جامی جەم رومەت گوڵی باغی ئیرەم
ئاوی سافی زەمزەمی چی ها لە ژێر سای گەردنە

مەمکی وی جفتی شەمامەس یا دووگۆی مەرجانییە
روی وەکو مانگی شەوی چاردە شەفاف و رۆشنە

ئاوی سەر چەشمەی حەیاتە ئارەقی سینە و مەمی
گەردی پێڵاوی کلی سینایە بۆ چاو رشتنە

ئافەتە بۆ گیانی ناکەس راحەتی رووحی کەسە
نۆشی هەس بو ئاشنا گەل نێشی بۆ گیان دوژمنە

ئەو سەرا پا جوانییە نەختاڵی عەیبی تیا نییە
تا خوا حەزکا مەتین و با وقارو شەرمنە

خۆرە تاوی روی بە چەشنی کابە قیبلەی عالەمە
شەورەشی زولفی قەنارەی دڵ تەنافی گەردنە

شاد و شیرین گفت ولفتە دۆسی پاکی و راسی یە
لای بەرەی ناپاك و بەد رو گرژە تورە و تۆسنە

چەند بە ئاواتم بە قسمەت بێ بچم بۆ خزمەتی
بیژم ئەی ئاهوی ختەن ئەی سور گوڵی شاری سنە

پیرو نابینام و ریش چەرمو لە دورەو هاتگم
عەرزو حاڵم هەس ئەشێ گوێ بەیتە ئەم عەرزی منە

له ١٩/ ١٠/ ٥٧ كه یه‌كه‌مین خۆپیشاندانی دژی ده‌سه‌ڵاتداری پاشایه‌تی له ئێران ده‌ستی پێكرد مه‌لاغه‌فور بانگه‌وازی له گه‌لـــی كورد كرد تا وه‌كو له‌و خه‌باته ره‌وایه‌دا به‌ژدار و پشتیوانـــی گه‌لی یه‌ك گرتوی ئێران بن چونكی به بروای شاعیر سه‌ركـه‌وتـن به‌سه‌ر دیوه‌زمه‌ی ئیستیبداد بۆ یه‌كیه‌تی هه‌موچین و توێژه‌كانـــی قه‌ت جـێ به جـێ نابـێ ٠

سـلاوێكـى پـڕمـانـا

سـڵاو بۆ خاكى كوردوستان وخەڵكى زيت و وشيـارى
سـڵاو بۆ كوردەوارى بۆ تەواوى ئەهلى دێ و شارى

سـڵاو بۆ نيشتيمانى جـوان و شاخـى بەرزو بەفرينى
سـڵاو بۆ بەندەنى بژوێن و كانى ساف و سازگـارى

سـڵاو بۆ ديمەنى تەرزى چياى ز نوێر و سەرسەوزى
سـڵاو بۆ شيو و دۆڵ و رستە تاوڵ و چينى مەردارى

سـڵاو بۆ قەڵبەزەى ئاوى تەلان و رژد و هەلدێـرى
لە بنيا زيخ و چەو دەنوێنێ وەك ياقوت و مـروارى

سـڵاو بۆ گشت دەر و دەشتى بەهەشتە ديمەن وگەشتى
سـڵاو بۆ خوڕخوڕى روبـار و مێرگ و چيمـەن ودارى

سـڵاو بۆ كۆمەڵانى خەڵكى زەحمەتكێش و ئـارەق رێـژ
سـڵاوى تايبەتى بۆ چينى جـوتيار و كـرێكـارى

سـڵاو بۆ ئەو برا وەرزێرە وا جەرگى زەوى دەدرێ
هەتا زينى مەدابين كا لە داهاتى زەويـو زارى

سـڵاو بۆ ئەو برا درۆێنەوانەى تاكو شـەو دادێ
لـە گەڵ كەرخ و مەلۆ و داس و مەڵەغانە سەر وكارى

سـڵاو بۆ ئەو کەسەی شەتـڵانی ئارەق بوو لە مەزرایـە
دەم و لێو ویشك و تاو بردو ، پەریوە رەنگی روخسـاری

سـڵاو بۆ ئەو کەسەی هێند ماندووە و کوێرەوەری زۆرە
شەوێ نانوێ لە تاوی شان و پیل و ئێش و ئـازاری

سـڵاو بـۆ ئەو کەسەی کاری بژارە و دەسکەنە و بن کۆڵ
گەلی ماقوڵترە دەست و پەلی قەڵشیوو زامـــاری

لە دەستی ناسك و نەرم و سپـی بێکارە و تـەنبـەڵ
لە سەر خەڵکی بەرێ دەچن و دەخۆن نانی منەت باری

سـڵاو بۆ ئەو کەسەی دەژێنێ منداڵـی بە فاعـلایـی
بە هێزی لەش بژیو پەیدا دەکا ، پێی شەرمە بێکـاری

سـڵاو بۆ ئەو کەسانەش بێ دەبرژێن تا دەبرژێنـن
هەمو دەم نانی گوڵپەرشە و بەهار و گەنمە سـەرداری

سـڵاو بۆ ئەو کەسەی ئیدە و مەرامی خزمەتی خەڵکـە
هەمیشە یارمەتی داماو لێ قەومـاوە ئـاکـــاری

سـڵاو بۆ ئەو کەسەی ژینی بەخت کا بۆ گەل و هۆزی
هەتا کو دوا هەناسەی بەر نەدا رێبازی رزگـــاری

سـڵاو بۆ لاوی رۆشن بیرو گەنجانـی بە بیر و ژیـر
سـڵاو بۆ میللەت و رۆڵەی ئەمەك نـاس و وەفـاداری

سڵاو بۆ نووسەران و هۆنەری دڵسۆز و تێکۆشەر
سڵاو بۆ ڕێبەرانی ڕاستە قینە و تیپی خوێندکاری

سڵاو بۆ ئیتحاد یەکیەتی گشت کۆمەڵانی خەڵک
لە مامۆستا و قوتابی تا کو کاسبکار و بازاری

سڵاو بۆ پێشەوای دینی کە ڕێ نیشاندەری خەڵکە
بە مەرجێ کردەوەی یەك بێ لە گەڵ شیرینی گوفتاری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی ڕاست و نیەت پاکە لە گەڵ خەڵکی
بە موو تێی دانیە پێچ و پەنا لێی ناوەشی خواری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی جێی باوەڕ و متمانەیە بۆ گەل
بە سودی میللەتی خۆیو و گەلانە تەرزی ئەفکاری

سڵاوم هەرچی بوو پێشکەش بە ئێوەی خۆشەویستم کرد
لە مەر خۆمانەوە چەن مەتڵە بێکم دێتە سەر زاری

تکا کارم لە خەڵکی شار و لادێ کانی کوردوستان
لە گوێ مەگرن قسەی کەس تا نەزانن چۆنە ئەتواری

کەسێ ئیمرو قسەی خۆشە ئەگەر عەیبی بوو مەپۆشە
دەبێ ڕوون بێتەوە دوێنێ چلۆن بوو ژین و ڕەفتاری

گەلێ هەن وەك برایەك دێن و دەتدوێنن بە دڵسۆزی
بەڵام مەعلووم دەبێ سۆزی کە پێوەی داوی وەك ماری

گەلێ هەن ئێمە دەدوێنن لە فەسڵا گێرە شیوێنن
جودایی و دوو دڵی و ناکۆکیان هێناوە بە دیاری

گەلێکیش هەن کوڕی ڕۆژن ، زەمانە مل کەچی کردون
دەگۆڕن ڕەنگ و ڕویان دێنە ناو کومەڵ بە ناچاری

لە سەرمان یەکیەتی فەرزە دەبێ تێکرا بەجێ بێنین
دەبێ پشت و پەنای یەك بین و بگرین دەستی هاوکاری

برای هاوپشتی یەکتر بین هەتا بێگانە نەتوانێ
بخاتە نێو سەفی ئێمە کەلێنی قین و لا ساری

ئەگەر سەرتان لە هۆنراوەی غەفوور ئێشاوە بم بوورن
بە قوربانی تەواوی خەڵکە خۆیو بەیت و ئەشعاری

قسەم هێشتا گەلێ مابوو مەبەستم زۆر لە دڵ دابوو
بەڵام چ بکەم قەڵەم چیدی نەکردم کۆمەك و یاری

بهار

مژده باد ای ساکنان خاك پاك این دیار
زانکه برفرش چمن خرگاه زد فصل بهار

ازغریو کوس رعد و نعرهٔ باد شمال
کاخ بهمن سر فرودآرد به پای کوهسار

روضهٔ خُلد برین هرسو نمایان میشود .
روی صحرا بو دهد ازلاله چون مشك تتار

چون دم عیسی نبات مرده را احیا کند .
باد نوروزی به امر خالق پروردگار

گوش دل را می نوازد قهقههٔ کبك دری
می زداید غم ، نوای قمری و صوت هُزار

عندلیبان چمن با سایر مرغان باغ
نغمهٔ شادی همی خوانند بر هر شاخسار

نشئه بخش عاشقان یعنی نسیم صُبحدم
آورد همراه خود بوی عبیر از زلف یار

درچنین فصلی چه خوش باشد به کام دل دمی
با گروهی لاله رویان وبتان گلعذار

مجلس مستانه برپا کرده درصحن چمن
بگذرانی درسرور وشادی وبوس وکنار

با وجود این همه حزن و پریشانی که داشت
نظم شد.این چند بیت.ازحافظ محنت گسار

چیم گەرەکە

گوڵی بۆ بۆن و بەرام دیمەنی بۆ نرخە لەلام
من گوڵی ئاڵی عەتردار و بە بۆنم گەرەکە

من قسەی خۆش و بزەی لێوە دەبزوێنێ نەشەم
کەی مرو مۆچ و خوڵق ناحەزو مۆنم گەرەکە؟

دڵ بە سەد هاوەڵی بۆ مێشك و نەزان ناسرەوێ
هاو دەمێکی وەکو تۆماس ئەدیسۆنم گەرەکە

نانی ویشکی قەوەتی مشکە هەتا بۆم دەلوێ
پشتە مەغزەی قەڵەوو چێشتی بە رۆنم گەرەکە

قەت بەکیلۆ و سی‌یە تێر نابێ زگی خۆم و منال
دەست بدا میوە بە خەڵوار و بە تۆنم گەرەکە

بۆ تەسەل کردنی خۆم و گەلی داماو و هەژار
سەروەتی راکفیلێر و لۆرد کەریتۆنم گەرەکە

کۆت و شاڵواری ئوروپایی ئیتر ناکەمە بەر
رانکو چۆغەی مەرەز و دەستکری خۆنم گەرەکە

لە تەماشای شەق و تۆپ بازی ئولەمپیك وەرەزم
حۆقە حۆقی کەڵ و گامێش و شەقۆنم گەرەکە

بۆ ئەوەی رازی دەروونم بە خەڵك راگەیەنم
دوو بلێند گۆی مەزن و مایکرفونم گەرەکە

من لە رۆژنامەوە ئەخباری سەحیح نایەتە گوێم
رادیۆش لوتفی نییە ــ تەلفیزیۆنم گەرەکە

خواردنم کەم بووە چەن حەفتەیە گیراوە مەدەم
پیپسی سارد و سوێن ئاپ و سیفۆنم گەرەکە

حافزم نیمە بە ماکینە وەشۆرم جل و بەرگ
رەقە سابونی مەراغە و ئەسپونم گەرەکە

بەهاری ۱۳۵۹

سیفۆن = نۆشابەیەکە وەك پپسی بە زمانی کوردی عێراق
شەقۆن = بە زمانی مهابادی شاخ تۆ هەڵدانی مانگا

لە خوێندنەوەی ئەسپۆن بۆ وەزنی شیعر بە سەر هەمزەو
زەنەی سینەکە بخوێندریتەوە ٠

گوڵەکەم

گوڵەکەم بۆ گوڵی روت عاجز و ماتم بە غەوس
تا کو ژێر گڵ دەخرێم هەر بە تەماتم بە غەوس

وەرە ئاواتی دڵم شەوق و روناکی مەزلم
من کە تۆم لانەبۆ بێ سەبر و سەباتم بە غەوس

تەڕ ببێ لێوی بە بارم لە زنەی شیوی مەمان
وا دەزانم کە لە سەر ئاوی حەیاتم بە غەوس

روم بدەیتێ لە جیهان بەختەوەرم تاجی سەرم
دەست درێژ و مەزن و میری وڵاتم بە غەوس

بێت و لێم تورە بێ گریانە بەشم چارە رەشم
هەر هەمان چاو لە دەس و بێ دەسەڵاتم بەغەوس

زۆر نەخوش و کەلەلام ئەو دەمە نادیاری لە لام
باوی شادی و نەشەمە کاتێ لە لاتم بە غەوس

رەشتی ترین رۆژی ژیانی منە دور کەوتنی تۆ
خوشبەخت تر بەشەرم تا لە پەناتم بە غەوس

پێ لە ماڵم مەبرە شەرتە بە شانازی یەوە
حازری خزمەتی ئەو کەوشە لە پاتم بە غەوس

گوڵە کەم حۆری لە قا خونچە گوڵی باغــی سەفـــا
بولبولی شێت و ئەویندا ری لە قاتــم بــە غـــەوس

بەسە زینــدانــی جەفا بمگــرە ئامیــزی وەفـــا
بە سەر و ماڵەوە قوربانی وەفاتــم بــە غـــەوس

ڕۆژی من ڕەش مەکە چەشنــی وەلــی دێوانە دەخیل
پڕ لە ناکامــی دەبێ گشت دەم و کاتم بەغەوس

بێمرادانە مەگەر دەست دەمە کەشکۆڵ و عــەســا
وێڵ و شەیدا بم هەتا ماوە حەیاتــم بە غــەوس

ئەمە ئاواتمە هەرگیز لە پەنای تۆ نە بــــزوم
تاکو دوایی تەمــەن و وەخــت و سەعاتم بە غــەوس

ئاشە کوتێك و حەسیر و خــەوی سەر باوەشی یار
وا دەزانم کە لە ناو کۆشك و قەڵاتم بــە غــەوس

شۆخــی شیریــن وەرە لام تاوێ نەخۆشی دەسی تۆم
دەست لە دەستم دەبڵێ : هەستە شیفاتم بەغــەوس

ئــاهــو ناڵین بەسە لوقمانی ویساڵــت لە کنــــە
دەردی دڵداریە خستوتــی دەواتــم بە غـــەوس

ئێش و ئازاری لەشم دەرکە بە ماچێکی دەمـــت
شەکەتــی کوڵمــی گەش و لێوی نەباتــم بەغـــەوس

بەزەیت بۆ بەمنی چارەڕەش و پیر و کەساس
حافزم موستەحەقی خێر و زەکاتم بەغەوس

زستانی ۱۳۵۸

زنجیره

ئەو بەژنە لە بارەت کە دەلێی خەڵفی چنارە
بەو پرچە درێژانەوە لێم بۆتە قەنارە

زنجیرەی سینتۆیە مەگەر پەلکەیی شۆرت
بۆ گرتن و خنکانی گەلی کوردی هەژارە

بۆ کوشتنی تێکرایی چ چالاکە مژۆڵت
لەم خەڵکە کە چەوساوە لە ژێر باری پەژارە

وەك بەندی قزڵ قەلعە دمچێ چاڵی چەنەی تۆ
هەرچی چو بەشی جەزرە بەیە قەمچی یە دارە

ئەگریجە کە فەرمانبەری ساواکی بڕۆتە
دیلی دەسی ئەو رو رەشە زیاتر لە هەزارە

کێت کوشتووە وا شاهیدی خوێن خۆرییە لێوت
نینۆکی دەسی شت کە بە خوێن دا چووە دیارە

تۆزێ بەزەییت نایە بەوانەی کە لە تاوت
وێڵن لە دەر و دەشت و جۆیان کێو و نزارە

"١٣٥٤"

شیعرێکی بۆ نیشان

نەفام و هەرزە ئێژن پیاو بە پارە زیر و ماقوڵە
بەڵام پیاوی بە بیر و ژیر ئەوی پۆی هیچ نەبێ پوڵە

لە لای بەعزێ ئەوی کۆشکی هەبو فۆرتی لە بن پێ بوو
پەسندی خەڵکە زانایە قسەی جێ گیر و مەقبوڵە

ئەوی لای گەل بە قەدر و قیمەتسە با پێت بڵێم کێیە
کەسێکە خۆی وەلا ناوە بە کاری خەڵکی مەشغوڵە

نەجابەت کردەوەی جوانە رووالەت بۆ فریو دانە
ئەگەر بۆ سودی شەخسی بێ سەولدیش هەر وەکو پوڵە

دەبینی گەر تەماشا کەی بە دیققەت سەیری دونیا کەی
لە بۆ پڕ کردنی گیرفان و ورگە ئەم جم و جوڵە

بە پیری بێنێ دارێك بی چەمێنی رەنگە بیشکێنی
بەلام هەر چونی مەیلت لێ بو ڕای دێنی هەتا شوڵە

مولاقاتی کەسێکم کۆنترین ئاواتە هەی هاتە
ئەمن لێرە لە کوردوستان دەژیم و ئەو لە دزفولە

مەلەی گۆمی سیاسەت حەستەمە حافز مەچۆ نێوی
گەلێ پسپۆری تیا خنکاوە بێ ئامانە زۆر قوڵە

پائیزی ۱۳۵۸

ناحەز و جوان

تا بژیم تێت دەبڕم خاوەنی جوانی و دەسەڵات
چاوی ئاوات و هیوام ئەی گوڵی سەرتۆپی وڵات

دادەمرکێ کوڵی دڵ تاوێکی ڕێت خەم چدەبێ
بە سەری نوکی زمانم لە بنی پەنجەیی پات

ڕۆژی هەڵکەوتە دەجا بۆ گوڵەکەم تێت ڕاکەم
لە ترۆمبیلی فیداکاری بەرەو کۆڕی خەبات

لێت دەبەم جارێ بە بێدەنگی نەچی بیکەیە قاو
نێوی هاوکاری لە گەڵ شۆڕشەکەی ....

یاری شیرین دەوەرە تا زووە تا لێت نەچووە
تەمەنی جوانی بژین پێکەوە تا کەی بە تەمات

گیانەکەم خۆ تۆ هەزار جار پترت داوە بە من
قەولی بۆ کردەوە هەر وشکە تریتم بە هیوات

کەنگێ بۆم دادەکەنی خۆمی بە سەر داکێشم
کەوشەکەت ماچ کەم و سەر دانێمە بەر پێتکز ومات

لێت نەچێ ڕەنگە لە بەر تەنگی ئەشق بۆت تەرکەم
دەستە نەرم و شلەکەت بازنە ئازاری نەدات

توندو تیژی بەسە بۆم تیل کە دەبا لێی را دەم
بە سمێڵ گەسکی دەم ئەو تۆزە لە سەر شانی کەوات

تو لە سەر ئەو رقە بی تێک دەچە قینین لە پڕا
من لە پێت دڕکی مژۆڵ تۆ لە دڵم تیری نیگات

هەر نەبێ تاقە یەکێکم دەیە با خۆم نەکوژم
لەم هەمو دەسرە کە پێی دەسری دەم و لێوی نەبات

بێڵە خاوی کەمەوە رەق بووە سندوقی سەرت
باری لێوم بە تکەی ئارەقەکەی سەر گۆنات

پاش و پێش هەر یەکە بۆ من کە مەبەستم چونە
زەردە لیمو چووە ناو دەستمەوە یا پرچی سیات

هەر لە لای تۆیە ئەوەی من دەمەوێ تۆی کێشم
خۆڵی بەر پێتە لە چاوم کرێ روناکی دەکات

حەز دەکەی جارێ بژیم بۆم وەرە پێش با تۆی نیم
دەم لە نیوانی مەم و سینە ومخۆم ئاوی حەیات

نایەڵم بێشی وەرە پێشی دەبا بۆت تێخەم
ئەم دوو ئەنگوستیلە ئاڵتونە ، لە قامکت بە خەڵات

دەوەرە گیان و قەوەت تاوێ ئەوەم بگرە بە وەت
نەزمی دەستم بە سەری پەنجە نەخۆشم کە لە لات

من که خۆم ناوەته پێناوت ئەتۆش بۆم فشکە
قوڵی راستت بخەمە باسکم و دەرچین لە وڵات

با بکەم تۆبە لە سەر دەست و ئیتر دای هێڵم
ریشی بۆزم ببمە سالکی ببەر کۆشك و سەرات

تا کوتم کوانی ؟ بڵێ هانێ دڵم مەشکێنە
حافزم موستەحەقم چاو لە دەسی تۆم هەمو کات

جوانی تۆی دا لە مەحەك ناحەزی من بۆم دەرکەوت
ئەوی جوانان هەیانە بە تەنیا هەیە لات

(ئەم شیعرانەی سالی ١٣٥٠ هۆنیوەتەوە و سالی ١٣٥٩
ئەم دو شیعرانەی خوارێی لێ زیاد کردووە ٠)

گوڵە کەم بۆیە نەشەت سازە دەڵێن چاکت دا
ئیمتیحانی شەشی ناوەندی بڕی مامۆستات

خۆت کەمێ شل کە سەرت داخە دەبا پێتەوە نیێم
دوو زەرو کوڵمی گەش و چاڵی چەنەت زیپکە نەکات

لە فارسیش دا ئەسەدی توسی لەم شیوە شیعرانەی
بە شیوەی ناحەز و جوانی هەیە ٠